

בס"ד

לעומקו של מקרא

דברי עומק בפרשת השבוע

ערש"ק

תזריע - צורע

ה'תשפ"ג

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

הַדָּא הוא דְּכָתִיב זֹאת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה
[בסוף שמיני], וְאָסֵר כִּף אִשָּׁה כִּי
תִזְרִיעַ.

ובשימת לב, פרשת שמיני מחולקת
כביכול לשני עניינים שונים. האחד
מות שני בני אהרן, והעניין השני
הוא עניין זאת הַסֵּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ.
ואשר על כן, עדיין יש לשאול,
שיפריד הכתוב בין שני עניינים אלו,
ויסמך הכתוב פר' שמיני לפר'
אחרי-מות, שהם מאותו העניין, ורק
לאחר מכן יכתוב וזאת החיה ותורת
הבהמה ויסמך לה תורת האדם
בתזריע ומצורע.

אלא על כרחך אי אפשר להפריד
את זאת הַסֵּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ ממותם של
בני אהרן, כאשר התבאר בלעומקו
של מקרא בפרשת שמיני, ואשר על
כן תהיינה הפרשיות סמוכות על דרך
דביקות במקום ברוך הוא. שזאת
החיה אשר תאכלו, היא מלשון חיים
שאתם דביקים במקום, (רש"י שם),
והיא הדרך הנרצית לדביקות במקום.
וראוי להסמיכה למות שני בני אהרן
לתקן שרשם במקום עליון שהקריבו
אש זרה ולא היו לכאורה דביקים
במקום בדרך הנרצית. או כאוה"ח
הק' שמסרו עצמם למיתה מרב
דביקותם במקום, ולכן ראוי להסמיכם

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות
לטל': 052-7675895
גור-אריה צור
מודיעין עילית
ניתן להצטרף לתפוצת מייל:
leshem895@gmail.com

הקדמה לפרשיות תזריע-מצורע

בענין סמיכות הפרשיות שמיני תזריע מצורע אחרי מות

לכאורה קשה, מדוע נכתבו פרשיות
תזריע-מצורע בין שמיני לאחרי-מות.
והרי שמיני ואחרי-מות ענין אחד
להם, מות שני בני אהרן. והרי יש כאן
כעין הפסק באמצע ענין.

כך לכאורה הוקשה לרש"י ולתרץ
מביא מדרש רבה אֶמֶר רַבִּי שְׁמַלְאִי,
כְּשֵׁם שְׂיִצְיָרְתוֹ שֶׁל אָדָם אֶסֶר בְּהֵמָה
סִיָּה נְעוּף, כִּף תוֹרְתוֹ אֶסֶר בְּהֵמָה סִיָּה
נְעוּף,

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

ליתן **טיות בעולמות**, והיולדת היא תיקון למאכלות **אסורים** כנאמר לחוה **בעצב תלדי בנים** על אשר אכלה מן העץ האסור, והצרעת היא תיקון לפגם הלשון של היילוד שלא יוציא **רע מפיו**, ועבודת יום הכפורים באחרי מות היא תיקון לפגם הצרעת שעל ידי הוידוי בעבודת יום הכפורים מתקנים את פגם הצרעת שבאה משום פגם הלשון.

או פלף לדרך זו של סמיכות שמיני לשמיני, ושמיני לשמיני, ושמיני לשמיני. ופירושו על דרך הצח: **הסמיך הכתוב את היום השמיני למילואים לוביום השמיני** ימול [תזריע], **וביום השמיני ימול הסמיך לוביום השמיני יקח שני כבשים וגו' [מצורע]**, **וביום השמיני יקח נסמך ליום השמיני של המילואים**, שבו ניתנה עבודת יום הכפורים [אחרי מות].
והם המש הדרגות של שמיני, כנגד נר"ן-ח"י נפש רוח נשמה חיה-יחידה, שנפח הקב"ה באדם. **והם:** ביום השמיני למילואים כנגד הנפש.

וביום השמיני ימול כנגד הרוח, וביום השמיני לטהרת המצורע כנגד הנשמה,

אל וזאת החיה אשר תאכלו, מלשון חיים ודביקות במקום.
ואשר על כן מות שני בני אהרן **בשמיני יגרור** אחריו את זאת הסקה, וזאת הסקה יגרור אחריו את זאת תורת הטהרה עד סוף שמיני, ותורת הטהרה תגרור אחריה את זאת תורת הטהרה, ותורת היולדת תגרור אחריה את זאת תורת הטהרה עד סוף תזריע מצורע, (יד,נז'), ורק אחרי כן תכתב פרשת אחרי-מות כחוזר על הראשונות לענין מות שני בני אהרן, ובה תתבאר עבודת יום הכפורים שהיא הדרגה הנעלית ביותר של דביקות במקום ב"ה.

או פלף לדרך סמיכות הטהרות זו לזו. **טהרה מטומאת המת** [של שני בני אהרן שמתו] ביום השמיני, לטהרת חיה ועוף [המותרים לאכילה] וטהרתם לטהרת היולדת בפר' תזריע, וטהרת היולדת לטהרת הצרעת בפר' מצורע, וטהרת הצרעת לטהרת אהרן באחרי-מות ונסדרו לפי סדר הבריאה שתכלית הבריאה לטהר את האדם.

או פלף לדרך התיקונים. שזאת החיה אשר תאכלו היא מלשון טיות, והיא תיקון לאש זרה שאין בה כדי

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

אזהרה לנוגע, כי טבול יום מותר
בנגיעה. לכן פירש"י אזהרה לאוכל.

ויש לשאול מדוע אם כן כתבה
התורה איסור אכילה בלשון נגיעה.

ולעומקו של מקרא ועל דרך הרמז
יש לומר דליכא מילתא דלא רמיזא
באורייתא, שבזה שכתבה התורה
איסור אכילה בלשון נגיעה רמזה
התורה למה שהוסיפה חוה מדעתה
(בראשית ג, ג) לא תאכלו ממנו ולא
תגעו בו, פן תמותון. ופירש אוה"ח
הק' כי לרוב ההרחקה אמרה כן: וז"ל:
והוסיפה לומר ולא תגעו בו הגם שלא
נאמר בדברי ה', חשבה כיון שהמניעה
היא לצד שלא תסתכן מעתה כל מה
שתוסיף להרחיק מבחינת המזיק כן
ראוי לעשות. ואע"פ שטבול יום מותר
בנגיעה כנ"ל, מכל מקום גילתה
התורה את יסוד ההרחקה מן הדבר
המזיק.

ואשר על כן הזכירה התורה בטומאת
היולדת איסור אכילה בלשון נגיעה,
כי בסבלה זה של ימי טומאתה היא
מתקנת את עוון חוה, עד-מְלֵאת יְמֵי
טְהָרָה.

וביום השמיני שבו ניתנה עבודת יום
הכפורים כנגד שתי דרגות עליונות
שבנשמה הנקראות חיה-יחידה.

ובהיות שמיני מספר מעל הטבע, לכך
ייעד הקב"ה את האדם למשול בטבעו
ומתוך כך ימשול בטבע העולם כולו.

ואשר על כן נסמכו זאת לזאת, וזאת
ל"ובזאת", להשלים את נר"ן לקומת
האדם השלימה של חיה יחידה.
פירוש: זאת החיה, לזאת תורת
המצורע, וזאת תורת המצורע לובזאת
יבוא אהרון אל הקדש.

וכאומרו: בזאת החיה-יחידה יבוא
אהרון אל הקדש. וישמש אהרון
כנוטריקון: מאדם הראשון עד הדור
האחרון.

פר' תזריע

בְּכֹל-קֹדֶשׁ לֹא-תִגַּע וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ
לֹא תָבֹא עַד-מְלֵאת יְמֵי טְהָרָה:
(יב, ד')

פירש רש"י לא תגע אזהרה לאוכל.
ומפרש השפתי חכמים שאין כאן

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

החסר שבמראה צרות העין של המצורע.

ועל דרך הצח יאמר שלכן נאמר **וְרָאָהוּ הַפֶּהוּ**, שנרמז בזה שם החסד והרחמים י'הו'ה'. **כיצד: וְרָאָהוּ** [הו] היינו יו"ד בגימטרי' קטנה עם הכולל, וְרָאָהוּ היינו י', הו היינו ה' ה' כהן היינו ה' אחרונה של השם, יחד: י'הו'ה'. **לומר לך**, שרחמי ה' מושפעים על המצורע על ידי הכהן.

ועוד יש לומר כי יש נוסחים באונקלוס שקורא לממארת במקום **מְחַסְרָא** - **מְחַסְרָא**. וכפי שמביא הרמב"ן: [יג,גב]: כי צרעת ממארת היא. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כח כד) ומדרשו (תו"כ נגעים פרק יד יא) תן לו **מארה** שלא תהנה ממנו לשון רש"י ואונקלוס תרגם סגירות **מחזרא** שעשאו כן מן סלון ממאיר שכן קורין בארמית לקוצים המכאיבים חזרי, כחזרא בגבבא דעמרא (ברכות ח) [כקוצים התקועים בגיזת הצמר הקורעים את הצמר מן הגבבא כשרוצים להוציאם].

ועל כן יש לומר על **דרך הצח** **מחזרא** על שם שאם המצורע אינו

וְרָאָה הַפֶּהוּ אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-
הַבָּשָׂר (יב, ג')

יש ליתן טעם בכל אותן לשונות של ראייה שנקטה התורה. **וְרָאָה הַפֶּהוּ**, **וְעָמַל אִין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר**, **וְרָאָהוּ הַפֶּהוּ וּבָיִוִם הַרְאֹת, וְאִם יִרְאָנָה הַפֶּהוּ**, ועוד ועוד.

ועל דרך הרמז יש לומר **צרו"ע**, נוטריקון צרות עין. **שהצרעת** באה לתקן צרות העין. וכפי שאמרו מצורע מוציא רע, יש מוציא רע בפיו. ויש מוציא רע בעיניו. והם שני צדדים של אותה מטבע. כי המצורע מוציא רע בפיו מפני שהוא צר עין בזולתו. והתיקון לצרות העין היא על ידי ראייה קדושה. ראיית קדש של הכהן. ולכן תמצא כל אותן לשונות של ראייה בתיקון הצרעת. **וְרָאָה הַפֶּהוּ**, **וְרָאָהוּ הַפֶּהוּ, וּבָיִוִם הַרְאֹת, וְאִם יִרְאָנָה הַפֶּהוּ**, וכו'.

ועוד י"ל, שהכהן הוא מצד **החסד**, שנאמר תומיך ואוריך לאיש חסידיך, והמצורע צר העין הוא היפך **החסד**, הוא מצד **החסר**. **שְׁמַחְסָר** מהקדושה שבעולם. וכן תרגם אונקלוס **צָרְעַת מְמָאֲרַת סְגִירוֹת מְחַסְרָא** (יג,גא). ועיני הכהן שכולו **חסד** מתקנות את

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

נקבה, ובאמרו הוא הכוונה לנגע, והוא בסמיכות. נגע צרעת הוא.

ולעומקו של מקרא יאמר, צרעת הוא הכוונה למצורע עצמו. יען צר עין הוא. וכאשר יאמר צרעת הוא, כוונתו לומר כביכול, צרעתו היא.

ועוד י"ל, שגם באמרו צרעת הוא בחיריק, נכתב הוא. שבמעשיו הוא גרם לצרעתו ולכן נקראת על שמו, ולא מעצמה באה הצרעת, אלא בגלל מעשיו של הצרוע.

וְרָאָה הַפֶּהּ אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-
הַבָּשָׂר וְשָׁרַר בְּנֶגַע הַפֶּה | לָבוֹן
וּמְרָאָה הַנֶּגַע עִמָּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ
נֶגַע צָרְעַת הוּא וְרָאָהּ הַפֶּה וְטָמְא
אֹתוֹ (יג, ג')

ואם-בהִרְתָּ לְבִנָּה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ
וְעִמָּק אֵין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר וְשָׁרַרָה
לֹא-הֶפְדָּ לָבוֹן וְהִסְגִּיר הַפֶּה אֶת-
הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים: (יג, ד')

פירש רש"י ומְרָאָה הַנֶּגַע עִמָּק
מְעוֹר בְּשָׂרוֹ כל מראה לבן - עמוק

חוזר בו, הצרעת מחזרת אחריו להוסיף עליו כאבו, ואם חוזר בו, אינה חוזרת ונטהר. לכן נקראת גם: סגירותא מחזרא.

נֶגַע צָרְעַת הוּא (יג, ג')

צָרְעַת. מנוקד קמץ פתח פתח. ועל דרך הרמז, ירמוז כיצד נהיה האדם מצורע. שהיה בתחילה צדיק, אלא שקמץ בצדיקותו, אבל אותיות ר'ע' הם עין הרע, פֶּתַח פֶּתַח רחב לטומאתו. וראהו הכהן, הוא הקב"ה, וטמא אותו. שהבא ליטמא פותחין לו.

ויש אשר גם הר' תהיה בניקוד של קמץ, כאשר מובא באתנחתא או בסוף פסוק. כעין (יד, נז) זאת תורת הצרעת, שגם אם יתעורר לראיה טובה, הרי יקמץ בזה מאד, ומיד היא תהפוך לצרות עין.

צָרְעַת הוּא (יג, ג').

צָרְעַת הוּא. (יג, ח').

יש ליתן טעם מדוע יכתוב פעם צָרְעַת הוּא. ופעם צָרְעַת הוּא. וי"ל לפשוטו של מקרא באמרו צָרְעַת הוּא הכוונה לצרעת שהיא לשון

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

הקושיא הזו שלא יאמרו הכתובים במראה נגע שיהיה עמוק מן העור אלא כשיהפך בו שער לבן אבל כשאמר "ושערה לא הפך לבן" יאמר "ועמוק אין מראה מן העור".

ולתוספת ביאור יש לומר דכוונתו בזה גם ש"עמלן אין-מְרַאָה" כבהרת, אך מכל מקום מראה עמוק פחות על כל פנים כ"שאת" שהיא גבוהה מבהרת, כדברי הרמב"ן. שהרי פירש רש"י לעיל כל מראה לבן עמוק הוא. שהרי העמקות בסמינים היא יחסית זה לזה.

ולפי דברים אלו נשתוו דברי רש"י והרמב"ן. שאמנם "שאת" כשמה כן היא, מראה גבוהה הוא כדברי הרמב"ן, אך עדיין עמוק הוא כדברי רש"י, שאמנם היא גבוהה מבהרת אך ביחס לשאר העור מראה עמוק, שהרי סוף סוף לבנה היא. ואם אכן אין היא לבנה, אזי ודאי אין מראה עמוק. וזה שפירש רש"י: לא ידעתי פירושו, כי פשוט הוא, ולכאורה לא היה צריך להיאמר. בין אם אין מראה עמוק כל כך אך עדיין עמוק כי לבן הוא, או פשוט הוא שאין מראה עמוק כי אין בו מראה לבן, וכפי שתיקן לומר הרמב"ן.

הוא. והשיג עליו הרמב"ן, שאדרבה, לבן מראהו גבוה. שכן שְׂאֵת לבנה מטמאה, ושְׂאֵת היא מראה נגע גבוה, אשר על כן נקראת שְׂאֵת מלשון נשיאה למעלה. ומתריך הרמב"ן את השגתו באומרו: ואולי נאמר שלשון "שאת" מוגבהת היא כנגד הבהרת.

ובביאור דבריו שאכן שאת גם היא עמוקה ככל הנגעים, רק לא עמוקה כל כך כמו הבהרת, ולעומת הבהרת נראית היא גבוהה יותר. וכן מובא בכסף משנה על הרמב"ם פרק א' מהלכות צרעת הלכה ו'. ומוסיף שם: ובוזה עלה ארוכה למה שפירש רש"י [יג,ד'] וְעַמְלָן אֵין-מְרַאָה מִן-הָעוֹר לֹא ידעתי פירושו. [עכ"ד]

ומבאר השפתי חכמים את הקושי של רש"י: משום דקשה לו כיון דבהרת לבנה היא, למה אינה עמוקה מן העור דהא כל מראה לבנה עמוקה מן השחור כמו שפירשתי ומשום קושיא זו לא ידע רש"י לפרש טעמא דקרא. כן פירש הרמב"ן זכרונו לברכה. והרמב"ן זכרונו לברכה תיקן קושיא זו לפי פירושו שפירש דעת רש"י זכרונו לברכה, וזה לשונו של הרמב"ן: והנה אנחנו יכולין לתקן

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

והדיון מובא בספרא ומבואר על ידי המלבי"ם:

ושערה לא הפך לבן - ר"ש דורש הכתיב, "ושערה" במפיק, רצה לומר שער הבהרת, לא שער המחיה. **ודעת חכמים** שדורשים הכתוב ושערה **בלא מפיק** והלכה כחכמים שדורשים הפסוק **לא מפיק ה"א**, לומר **לך שאפילו שערה אחת מעכבת**.

ומוסיף המלבי"ם: וצע"ק דבעלמא סבר ר"ש יש אם למקרא, וכאן שדורש המפיק משמע לפיו שיש אם למסורת. עד כאן דברי המלבי"ם.

מכל מקום, מביון שהלכה כחכמים שאינם דורשים כאן את המפיק, קרינו ביה **ושערה** - לא מפיק ה"א.

ולפי מה שהתבאר בסוף מטות (במדבר לב, מב): וְנָבַח הַלֵּךְ וַיִּלְכֹּד אֶת-קַנְתָּ וְאֶת-בְּנֵימֶיהָ וַיִּקְרָא לָהּ זִבְחַ בְּשֵׁמוֹ. לָהּ - לא מפיק ה"א, ופירש רש"י שם: וראיתי ביסודו של רבי משה הדרשן, **לפי שלא נתקיים לה שם זה לפיכך הוא רפה**, ולא מפיק ה"א, לפי זה יש ליתן טעם לדעת חכמים

או כלך לדרך זו: שהפסוק **ועמק אין-מראָה מן-העֹר** [יג, ד'] כולו מדבר בבהרת שאין לה קיום, ומכיון שאין לה קיום אין הלבן שבה נראה עמוק מן העור. כי לא זה הוא הלבן שמטמא בנגעים. וכפי שמובא בפסוק ו, שלאחריו: וְרָאָה הַפֶּהן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִיתָ וְהַבַּה פָּתָה הַנֶּגַע וְלֹא-פָעָה הַנֶּגַע בְּעֹר וְטָהְרוּ הַפֶּהן מִסַּפְּחַת הוּא וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:

כלומר שאינו הלבן שמטמא בנגעים. וממילא **ועמק אין-מראָה מן-העֹר**. ואשר על כן פירש רש"י **לא ידעתי פירושו** כי פשוט הוא, ולא היה צריך לומר **ועמק אין-מראָה מן-העֹר** אלא למען ירוץ הקורא בו. שהרי ממילא אין קיום לנגע כנ"ל.

ושערה לא מפיק ה"א

יש ליתן טעם מדוע לא יבוא המפיק בה"א. כנאמר: **ושערה לא-הִפָּךְ לָבָן**. ואכן, מצאנו מחלוקת במסכת נגעים, פרק ד, משנה ו' ר' שמעון וחכמים,

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

ועיני הכהן הוכשרו לכך על ידי בורא עולם לטמא את הנגע או לטהרו על פי המראה אשר יראה לו הבורא. ולעתים יראה לו לבן עמוק, כרש"י, ולעתים יראה לו לבן גבוה, כהרמב"ן. כי צופה הקב"ה ויודע כל הנסתר. ואין בזה כללים טבעיים, אלא הכל לפי מראה עיני הכהן אשר מראה לו הקב"ה באותו הזמן. והקב"ה מודד מדה כנגד מדה, להשפיל גבהות לב המצורע, ובהיותו שפל ונכנע להגביהו. **שהמצורע** מתהדר בלבנוניותו לומר **טהור אני** ומסתיר כביכול עמוק את מחשבותיו הרעות ואת צרות עיניו, וכלפי חוץ מדבר נכבדות ובסתר מכה את רעהו בלשונו הרעה.

ואשר על כן באותה מדה מודד לו הקב"ה ומכה אותו בנגע לבן אשר מראהו עמוק מעור בשרו. ועל ידי כך מוציא כביכול את טומאתו החוצה לעין כל. וברצותו הלבן עמוק כבהרת, וברצותו הלבן עמוק פחות כלומר גבוה מעט כשאת, וכפירוש הרמב"ן שלכן נקראת "שאת". לשון **התנשאות** לגבי הבהרת.

שדורשים ושערה לא מפיק ה"א, מה לא נתקיים כאן.

ולעומקו של מקרא, נראה בעליל, כי גם כאן העדר המפיק יורה כי אין קיום לנגע ככתוב בהמשך: [פסוק ו'] **וְטָהְרוּ הַפֶּה: וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי שְׁנִיתָ וְהָיָה פִּקּוּהָ הַנֶּגַע וְלֹא-פָעָה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְטָהְרוּ הַכֹּהֵן מִסִּפְתַּת הָאָרֶץ וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר.**

לכן נכתב **ושערה לא-הפך לבן** ללא מפיק בה"א. שלא נתקיים הנגע.

גבהות ושפלות בנגעים

לעומקו של מקרא יש ליתן את הדעת מדוע חילק הכתוב בין הנגעים לפי גבהות ושפלות, בהיותן עמוקות מן העור.

ובביאור הענין, יש לומר, שכל תיקון נגע הצרעת הוא להוציא את הטומאה הפנימית החוצה. והוא תיקון הפנימיות הרעה של המצורע.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

ירמוז בזה הכתוב על ג' קרבנותיו שצריך להביא. שני כבשים וכבשה אחת. ועל דרך הצח, כאמרו פְּשֵׁה, כוונתו פה שָׁה. כאן צריך להביא שָׁה. ועוד תפְּשֵׁה, הוא שָׁה שני, וחזר ואמר פְּשֵׁתָה כנגד כבשה תמימה. ואמר מספחת, לשון הפחתה, שבזה רמז שבהיותו דל יכול להיות פוחת, ויביא רק כבש אחד ושתי תורים או שני בני יונה, והוא נקרא קרבן עולה ויורד.

ועוד על דרך הצח, באמרו פְּשֵׁה תפְּשֵׁה המספחת, קרי ביה פְּשֵׁה תפְּשֵׁה. שהאות שין והאות צדי מתחלפות ששתיהן באותו מוצא הפה נאמרות. והוא כנגד שתי תורים או שני בני יונה שמצפצפות בפיהן. תיקון למה שצפצף הוא בפיו.

אמרו חז"ל [נגעים פרק ב משנה ה'] כָּל הַנְּגָעִים אָדָם רוֹאֶה, חוץ מנגְעֵי עֶצְמוֹ.

ולעומקו של מקרא, ההסבר בזה הוא שרק יודע תעלומות יכול להעיד על נגעי נפשו. ובאשר הנגעים בעור הבשר שרשם הוא בנגעי הנפש, לכן דבר זה מסור לשמים. ועיני הכהן הן כביכול עיני הקב"ה, ודרך עיני הכהן נשאבת טומאת המצורע החוצה. כעין

וְלֹא פְּשֵׁה הַנְּגַע בְּעוֹר, וְאִם-פְּשֵׁה תפְּשֵׁה המספחת בְּעוֹר וְהִגָּה פְּשֵׁתָה המספחת בְּעוֹר (יג, ו'ז'ח') יֵשׁ לִיתֵן טַעַם לְגַ' חזרות אלו בג' צורות שונות: פְּשֵׁה וְאִם-פְּשֵׁה תפְּשֵׁה וְהִגָּה פְּשֵׁתָה.

ועל דרך הצח וצחצוח הלשון, וְלֹא פְּשֵׁה כאמרו נוטריקון: ופה לא עשה. או על דרך הצח - ופה פיו לא עשה עבירה שכאן לא עשה עבירה ולכן וְטָהַרְוּ הַכֹּהֵן. אבל, אם פְּשֵׁה תפְּשֵׁה המספחת, שפיו עשה גם עשה והוציא רע, סופו שפחת וטמאו הכהן.

ועל דרך הצח זה לשון המספחת, שסופו שפחת וחיסר בעולמו של הקב"ה, כתרגומו של צָרַעַת מְמַאֲרַת סְגִירוֹת מְחֻסָּרָא. ומידה כנגד מידה היא, שעל הקב"ה אמרו חז"ל שלא חיסר בעולמו דבר, [ברכות מג:], ובא זה ופחת וחיסר בעולמו - תהיה טמאה המספחת.

ועוד יש לומר על דרך הרמז, ג' פעמים כתיב לשון פשה בהיטמאו. וְאִם פְּשֵׁה תפְּשֵׁה, וְהִגָּה פְּשֵׁתָה.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

למחנה. שכך יתקן את פנימיותו על ידי
שיצא החוצה.

ופירשו בו מצורע יוצא חוץ לג'
מחנות. ואפשר שזה גם רמז בג'
הגדולה של והתגלה. וכאילו כתוב
והתגלה. בה"א. **שגולה** הוא אל מחוץ
למחנה, ועל ידי כך **התגלה** קלונו.

נָנַע צִרְעַת פִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוֹבֵא
אֶל-הַפֶּה (יג, ט')

על דרך הסוד:

פסוק זה הוא הראשון מי"א פסוקים
שמתחילים ב**נו"ן** ומסיימים ב**נו"ן**,
ומועיל ל**שמירה**, נגד **כשפים** ועין
הרע ונגד **פחדים**. ומובאים בסידורים
בפיוטים למוצאי שבת.

וכן רבינו **בחי** ז"ל כתב בפר' מטות
(לג, לב): אם תזכיר הפסוקים **עם**
השם היוצא מהם (כדלקמן) לא תירא
מפחד כי השם מועיל לפחד.

וב**ספר** "נפתולי אלקים" בפרשת
מטות כתב: ורבינו יהודה **החסיד** ז"ל

ניתן הבית כדי שיראו כולם מה
בתוכו.

ולכן תחילה תינתן אזהרה למצורע
בביתו. ואח"כ בבגד, ורק אח"כ בעור
בשרו. והם שכבות וקליפות תחתיהם
מסתתר האדם בחטאיו. ועל כן באה
הצרעת לקלף הקליפות ממנו. כדי
לגלות את הפנימיות ולתקנה.

ואשר על כן, אם שב המצורע
בינתיים, אחרי נותן את הבית, לא
תפגע הצרעת בבגדו ובעורו, כי
הטומאה יצאה כבר החוצה והוא נטהר
בתוכו. ותוכו כברו.

ודבר זה שהצרעת באה על האדם בג'
שלבים מרומז בפסוק **והתגלת**. ג'
גדולה. המורה על ג' **שלבים**. בית,
בגד, עור. **והתגלה** הוא כינוי
ל**הפשטת הקליפות**.

ועל דרך הצח, כאילו כתוב במקום
והתגלה והתגלה. בה"א. והתגלה מה
בפנימיותו.

ולכן, בגדיו יהיו פרומים וראשו פרוע
ועל שפם יעטה שהם כולם לשונות של
כיסוי וגילוי. ולכן ישב בדד **מחוץ**

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

עוד כותב המאמר הנ"ל, פסוק ראשון (נגע צרעת כי תהיה באדם והוא אל הכהן) יאמרהו ג' פעמים. ונראה לומר שאומרים אותו ג' פעמים, כנגד ג' גדולה שב"והתגלח".

ואלו הם ה-י"א פסוקים:

נַגַע צָרַעַת פִּי תִהְיֶה בְּאָדָם. וְהוּבֵא אֶל הַכֹּהֵן:

נִקְחָנוּ נֶעֱבֵר חֲלוּצִים לִפְנֵי ה' אֶרֶץ כְּנָעַן.

וְאִתָּנוּ אֲחֻזַּת נַחֲלָתָנוּ, מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן:

נָבִיא מִקְרָבָה מֵאַחֶיךָ כְּמִנִּי, יָקִים לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן:

נִקְרָר פְּלָגָיו יִשְׁמָחוּ עִיר אֱלֹהִים. קִדֵּשׁ מִשְׁכַּנִּי עֲלֵיוֹן:

נִלְבַּד אַבֹּתֶם עֹשֶׂה פְּלֵא. בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁדְדָה צֶעַן:

נִזְחִיתָ כִּצְאוֹן עַמֶּךָ. בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

נִפְתִּי מִשְׁפָּכִי. מֵר אֲהֲלִים וְקַנְמוֹן:

נִרָה נִשְׁמַת אָדָם. חִפְשׁ כָּל חֲדָרֵי בָטָן:

נִרְפָּת תִּטְפְּנָה שְׁפֹתֶיךָ כְּלֵה. דְּבַשׁ וְחֶלֶב תַּסַּח לְשׁוֹנֵה, וְרִיחַ שְׁלֵמֶיךָ כְּרִיחַ לְבָנוֹן:

נִרְדּוּ מִתּוֹךְ כָּבֵל וּמֵאֶרֶץ כְּשָׂדִים צְאוּ. וְהָיוּ כְּעִתּוֹדִים לִפְנֵי צֹאךְ:

נִרְשָׁקִי קָשֶׁת מִיְמִינִים וּמִשְׁמָאלִים

סדרם כך: נגע, נחנו, נביא, נהר, נגד, נחית, נפתי, נר, נופת, נודו, נושקי.

ורבינו בחיי ז"ל כתב (בפרשה הנ"ל) ושם המפורש יוצא מי"א פסוקים הללו, והוא מן י"ג אותיות.

עוד שם כתב, אם תזכיר הפסוקים ועם השם היוצא מהם לא תירא מפחד כי השם מועיל לפחד. עכ"ל.

ובספר שרשי השמות לר' משה זפותא מובא שהשם שיוצא מן התיבות הוא מכל אות שניה בתיבה הראשונה של כל פסוק.

כיצד: ג' מ נַגַע, ח' מ נִחְנוּ, ב' מ נָבִיא, ה' מ נִקְרָר, ג' מ נִלְבַּד, ח' נִזְחִיתָ, פ' נִפְתִּי ר' נִרָה,

ו'ו'ו' מ - נִרְפָּת, נִרְדּוּ, נִרְשָׁקִי, [כאשר נִפְתִּי נִדּוּ וּנְשָׁקִי כולן בכתיב מלא עם ו']

ובתוספת י"ה של שם ה' הרי הוא השם הק':

גחב"ה גחפ"ר, וווי"ה.

ולפי זה יוצא שכל הפסוקים הם כסדר כתיבתם בכתובים, חוץ מ"נגד" ו"נחית" שהראשון תהלים ע"ח והשני תהלים ע"ז.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

שהלכו בסוף המחנה אשר שמם: **את והב**, שנאמר [במדבר פרק-כא-יד] על כן יאמר בספר מלחמת ה' **את והב בסופה** ואת הנקלים ארנון. וזכו לגלות את ניסי ה' בכניסה לארץ. ונרמז בפסוק **והובא אל-הפקן**. מאי **והובא**. **ובא** אל הכהן מבעי ליה. אלא רמז יש כאן לאת והב. **והובא**, **אותיות אמצעיות** הן **והב**: ו **הוב** א. **האות א' שבסוף המילה והובא** תרמוזו **לאת-והב** שהלכו בסוף המחנה, **והאות ו' שבראש המילה והובא** תרמוזו על ששים רבוא שהלכו **בראש**.

ועל דרך הסוד, **והב** הוא משמות ע"ב, היוצאים מפסוקים ויסע ויבא ויט, (שמות יד יט-כא), וכן יש כאן עוד משם ע"ב **והו**. והם שני שמות בתיבה אחת **והו-בא**, ו-**והב-א**. לכן נאמר **והובא**.

שהמצורע, **בבואו ליטהר**, שני מלאכים אלו, **והו והב** מלווים אותו, שנאמר **הבא ליטהר מסייעין אותו**. והם **והו והב** המסייעים את **הבא ליטהר**. וזה ענינו של **א"ת**. שהמילה את היא בבחינת **עם**. **והו עם והב** הרי לך **והו את והב**. שהשם **והו מסוגל לישועה**. כפי שאומרים סובבי מזבח:

באבנים, ובחצאים בקשת. מאחי שאול מבנימן:

ומובאים בפיוטים במוצאי שבת עם הבקשה שלאחריו:

רבונו של עולם, הצל את עמך בית ישראל, מפל מיני קשפים ומפל עין הרע. וכשם שפרשת כנפיך על אבותינו שבמדבר שלא שלטה עליהם עינא בישא דבלעם, כן תפרוש עלינו [ועל פלוני בן פלוני] ברחמיך הרבים, להיטיבנו מקסים במקסה ובהנהגה בשמותיך הקדושים, מפל עינא בישא. (יש מוסיפים "ונאמר אמן").

ועל דרך הצה, מה שנאמר לקמן **וְטָמָא | טָמָא יקרא**, (יג, מה') ירמוז ללחש זה. כיצד:

טמ"א בגימטריה נ'. **וְטָמָא | טָמָא** שמוטעם במירכא טיפחא ומפסיק באמצע, ירמוז על נ' בתחילת הפסוק ונ' בסוף הפסוק. **יקרא**, ירמוז לאחד עשר פסוקים שהם גימטריה י"א קרא יי.

והובא אל-הפקן (יג, ט')
על דרך הרמז, ירמוז הפסוק למה שהביאה הגמ' על שני מצורעים

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

של הבשר להיות מכוסה בעור. ועור הוא כנגד רוע.

וההסבר בזה שרוע לבו של המצורע הסיר כביכול את העור מעל הבשר. ובצרעתו, כביכול, נעלמו הכתנות עור שהלבישו הקב"ה לאדם הראשון, והכהן מחזירם לו במאור עיניו שנאמר לכל מראה עיני הכהן, ובטהרתו הרי הוא כלובש כתנות אור.

וּבְשָׂר פִּי-יִהְיֶה בּוֹ-בְעֹרֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא: וְהָיָה בְּמָקוֹם הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה אֹרֶז בְּהִרְתּ לְבָנָה אֶדְמָדָמַת וְנִרְאָה אֵל-הַפֶּה: וְאִם-תִּחְלִיֶּה תַעֲמֵד הַבְּהִרְתּ לֹא פְשִׁתָּה צִרְכַּת הַשְּׁחִין הוּא וְטִהַר הַפֶּה:

על דרך הרמז יבואר ענין השחין כרמזי הפרשה. שחין מלשון שחית (פרקי וכפי שאמרו בן תשעים לשונות) ופירש אבות פרק ה משנה כא). ופירש הרע"ב הולך שחית וכפוף. ויש אומרים, לשון שוקה עמוקה. ולפי זה הוא הכנעה וענוה.

אני והו הושיעה נא. ומתלווה לאת והב. וזה נרמז בפסוק והובא אל הכהן.

כָּלֹ הַפֶּה לְבָן טָהוֹר הוּא (יג, יג)
בא לרמז שהמצורע הרי הוא אחד בפה ואחד בלב, שאין תוכו כבדו, בחוץ לבן בפנים שחור, ולכן הנגע הלבן נראה עמוק מעור בשרו, שבא להעמיק ולגלות את השחור שבתוכו. וכאן רמז לך הפסוק שאם כולו הפך לבן, גם בחוץ וגם בלבו פנימה, טהור הוא. שודאי שב מדרכו הרעה, ונעשה תוכו כבדו. וכן הבשר החי שנהפך ללבן, כי הבשר החי הוא כנגד הפנימיות שהפכה כולה ללבן. שהרי החיצוניות תעיד על מה שנעשה בפנימיותו.

וּבְיוֹם הַרְאוֹת בּוֹ בְּשָׂר חַי וְטָמֵא (יג, יד)

יש ליתן טעם בשייכות הבשר החי לטומאה וטהרה. ולעומקו של מקרא, ועל דרך צחצוח הלשון, נראה לומר: דרכו

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

אוּ בַשָּׂר כִּי-יִהְיֶה בְּעָרוֹ מִכְּנַת-אֵשׁ
וְהִזְיָתָהּ מִתְּחִילַת הַמְּכֹזֶה בַּתָּרַת לְבָנָה
אֲדַמְדָּמַת אוּ לְבָנָה
(יג, כד')

על דרך הרמז יבואר ענין המכוח
כרמזי הפרשה.

והנראה לומר, מכוח לשון חלון
בארמית. כנאמר בדניאל וְכַנִּיץ פְּתִיחַן
ליה. ומובא בברכות (לא,א) לעולם
יתפלל אדם בבית שיש בו חלונות
שנאמר {דניאל ו-יא} וְכַנִּיץ פְּתִיחַן
ליה.

וחלונות הנפש הן עיניו של האדם,
וּמְשַׁנְתָּן עֵינָיו במראות הבוערות ביצרו
כאש, נעשו מְכֹנַת אֵשׁ.

ואשר על כן נאמר במצורע בית אפל
אין רואים נגעו, ולכן אמר רבי אלעזר
[סנהדרין צב.]. לעולם הָיוּ קָבֵל וְקָבִים.
ופירש רש"י: הוּא קָבֵל. הוּא עֵינֵי
ותחיה. קָבֵל לשון אפל עשה עצמן
אפל ושפל:

וכדאמר רבי זירא [שם] אף אנן נמי
תנינא בית אפל אין פותחין לו חלונות
לראות נגעו.

שבערוב ימיו יודע מה עדיפות הענוה
על הגאווה. ומתוך כך שחוח ושפל
ומלא חן.

וזה שיעור הכתוב. וּבַשָּׂר, אדם
שנתגאה, כִּי-יִהְיֶה בּוֹ-בְּעָרוֹ, שגאותו
בערה בו, שְׁחִיךְ, שבמקום בעירת
הגאווה נהיה האדם כשחין שחוח
ושפל, וְנִרְפָּא מגאותו. ואם ח"ו
נהפך במידותיו, ותפשה בו הגאווה
ופשתה בכולו, לזה רמז הפסוק וְהִזְיָתָה
בְּמָקוֹם הַשְּׁחִיךְ שְׁאֵת לְבָנָה, וכפירוש
הרמב"ן שְׁאֵת הוא מראה גבוה ושוב
נראית גאוותו לבנה מבחוץ דרך
חשיבות, אך שחור מבפנים, וְאֵם-
תַּחְתִּיָּה תַעֲמִד תַּבְּהִירַת כפשוטו
במקומה תעמוד ולא תתפשט, וכוונתו
לעומקו של מקרא תחתיה ממש.
במעמקי לבו של האדם, חזר בו, ושב
להיות כבתחילה, צָרַכְתָּ הַשְּׁחִיךְ הָוָא,
שוב חזר להיות צורבא מרבנו, שחוח
ומלא חן. וְשִׁקְרוּ הַפְּתָן. זה שאמרו
(תדב"ר פ"ג). אם ראית ת"ח שעבר
עבירה ביום, אל תהרהר אחריו בלילה
כי בודאי עשה תשובה.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

**מִן-הָעֹר וְהוּא כֹהֵה וְהִסְגִּירוּ הַפֶּהָן
שִׁבְעַת יָמִים:** (יג,כו')

שִׁבְעַת יָמִים. יש ליתן טעם לשבעת הימים. ועל דרך הרמז והצח, יש לומר עד שתעבור עליו השבת. ומתוך קדושת השבת ביום השביעי, יתן לב לשוב. ישא את עינו השמימה, וזה שכתוב שאת המכה היא. וכתוב הוא. שהוא, המצורע, כולו שאת המכה. שחלונות עינו נישאות השמימה. וטהרו הכהן כי צרבת המכה הוא. שחזרו עינו להיות עיני צורבא מרבנן.

**ועל דרך הצח, ואל תקרי. אל תקרי
וְהִסְגִּירוּ אלא וְהִזְכִּירוּ.** שיזכירו הכהן זכרון שבעת ימי בראשית, כיצד דבר הנחש לשון הרע על בוראו, והיה מה שהיה. ומתוך כך יתן המצורע לבו לשוב מזיבורי רכיל ויצהר"ע, ויאירו פניו כאור שבעת הימים.

**וְאִישׁ אֹו אִשָּׁה כִּי-יִהְיֶה בּוֹ גִגַּע
כָּרָאשׁ אֹו בְּזָקָן** (יג, כט')

לעומקו של מקרא נראה כי ירמזון אליו מלא, של נגעי הראש והזקן,

לפשוטו של דברים גזירת הכתוב - היא, שנאמר **וּבְיָוֵם הַרְאֹות בּוֹ בְּעֹר תִּי יִטָּמָא**, ובבית אפל אינו נראה.

ולעומקו של מקרא נאמר שמכיון שהוא קבל, וסגר עינו מראות שוא, לכן אין רואים נגעו. ולא רק משום גזירת הכתוב אלא גם כי נקי מנגעים.

ולית מילתא דלא רמיזא באורייתא, שנרמז במגילת אסתר **קימו וקבלו.** קרי וקבלו וכתוב וקבל. והרי קימו וקבל היינו קבל וקים. שעל ידי הצומות והבכי והמספד קימו וקבלו היהודים עליהם להיות קבל וקים בענוה והכנעה. ומכח זה הָדוּר קבלוה את התורה בימי אחשורוש מאהבה.

**וְהִגָּה וְהִפְדָּ שְׁעָר לָבָן בַּבְּהֵרֶת
וּמִרְאָה עִמָּק מִן-הָעֹר** (יג,כה')

שהלבן שבה, מראה עמוק מעור בשרו, בא להוציא מתוך מעמקי עור בשרו את כל שְׁחֹר טומאתו.

**וְאִם | יִרְאָנָה הַפֶּהָן וְהִגָּה אֵין-
בַּבְּהֵרֶת שְׁעָר לָבָן וְשִׁפְלָה אֵינָנָה**

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

שער **בו הצדיק**, והוא ענין צה"ב בחילוף אותיות, ומראה הנתק אין עמק מן העור, ומה שהיה נראה ניתוק חלף ואיננו, אין עמוק מן העור שאין בתוכו כל ניתוק, וזה הוא תיקונו.

והתגלה (יג, לג)

במסורה ג' גדולה. לומר שג' צריכין תגלחת. לויים בחניכתם, מצורע ונזיר. ונרמז כאן למצורע שתיקונו להיות משרת ה' כלויים, ופרוש מתענוגות וצרות עין כנזיר.

ועוד י"ל כיוסף הצדיק שנאמר בו ויגלה ויחלף שמלותיו ויעמוד לפני וגו'. שעתה היא העת לעמוד לפני המלך לשרתו. ובמה בג' דברים. בתורה, עבודה וגמילות חסדים. והם ג' ג'. תורה כנגד גמרא. גמילות חסדים כשמה, ועבודה היא התפילה שיגלה בפיו מה שלבו רוחש דבר טוב למלך.

עוד ירמוז והתגלה. ג' גדולה. על ג' שלבים בהופעת הצרעת. שבתחילה תופיע הצרעת בקירות בית, אם חזר בו מוטב ואם לאו תופיע הצרעת בכגד

כנגד נגעי נשיא וזקן היושב בישיבה. וזה ראש וזקן. ולכן כאן שער הנגע הוא צהוב דק. שהקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה.

ולכן נקרא נתק. שניתק את עצמו מרבונו. ושער צהב כנגד שלא ישב בשערים המצוינים בהלכה, ופתח שערי שמים בתפילתו, ובמקום להיות צדיק מאיר, נהיה צדיק מהבהב שהוא נוטריקון של צה"ב. מאיר ואינו מאיר.

ושער שחר אין בו (שם לא), קרינון שחור מלא עם וו', וכתוב שחר חסר בלי וו'. והוא לשון שחר. וירמוז שעדיין לא עלה אצלו השחר של אור התשובה, והסגיר הכהן את נגע הנתק וגו', שיהיה שוב סגור בישיבה, לתקן את מה שניתק עצמו.

וראה הכהן את הנגע ביום השביעי, להזכיר יום השבת, כנ"ל, ומכח זכרון השבת והנה לא פשה הנתק שהניתוק לא הרחיב, אלא אדרבה התקרב שוב לבוראו, ולא היה בו, ולא היה בו עוד הנתק, והוא יושב בשער המלך, וזה שער צהב, ורמזו

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

בג' הגדולה של והתגלה. שגולה מחוץ
לג' מחנות.

פְּשֵׁה הַנֶּגַע וגו' **צָרַעַת מִמְאֲרָתוֹ**. (יג, נא')

יש ליתן טעם בשינוי לשון
התרגום בין פשה לממארת. **פְּשֵׁה**
תרגומו **אוסף**, כלומר **מוסיף והולך**.
לעומת זאת **ממארת** תרגומו **מחסרא**,
وهוא מלשון **פוחת והולך** וכן קראו
הכתוב **פְּתַחַת הוּא** (יג, נה').

לפשטן של דברים ככל שהנגע
מוסיף והולך הצרעת מחסרת ופוגמת
את הבגד עד שצריך לקרעו או
לשורפו.

ולעומקו של מקרא ועל דרך
המוסר, נאמר שהנגע בא על עבירה
של לשה"ר ולכן כל תוספת בלשה"ר
חסרון הוא לגביו. ולעומת זאת ככל
שיחסיר בלשה"ר יהיה זה בעבורו
תוספת ברכה. ואולי גם לזה כווננו
חז"ל באמרם **כל המוסיף גורע**. פשה
והא **אוסף**, צרעת ממארת סגירות
מחסרא, שהוסיף בדבריו ונחסרו

ואם חזר מוטב ואם לאו תופיע הצרעת
בעור בשרו. קירות הבית, בגד, עור.
ועל דרך הצח, קיר בגד עור, ר"ת
קב"ע. עד שלא היו בשלשתם לא
נקבעה בו הצרעת. ואם קים **עק"ב**
אשר שמע אברהם בקולי **נקבעה**
חומת הצרעת.

ועוד י"ל, והתגלה הוא כינוי
להפשטת הקליפות. אל תקרי
והתגלה אלא **והתגלה**. והתגלה מה
בפנימיותו. אם אין בפנימיותו נתק
מיראת שמים, הרי גם בחיצוניותו
מתקיים בו **וְהָיָה לֹא-פְשֵׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר**
(יג, לד').

והצָרַע אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ
פְרָמִים וְרֵאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל-
שָׁפָם יַעֲטֶה וְטָמֵא | טָמֵא יִקְרָא
(יג, מה') **בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה**
מוֹשְׁבּוֹ (יג, מו')

פְרָמִים, פָרוּעַ, יַעֲטֶה, כולם
לשונות של **כיסוי וגילוי**. שיכסה את
חיצוניותו ויגלה את פנימיותו. וכן
ישיבתו בדד מחוץ למחנה, בזה יתקן
את פנימיותו על ידי **שיצא החוצה**.
חוץ לג' מחנות. ואפשר שזה גם רמוז

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

עושין בו צורת ב'. ויהיה ששזפני כמו
ששזבני.

זכויותיו ותיקונו שהוסיף זכויותיו
ונחסרו עוונותיו.

ועוד לענין שער שחור.

**וְאִישׁ אֹ-אִשָּׁה פִּי-יִהְיֶה בְעוֹר-
בְּשָׂרָם בְּהָרַת בְּהָרַת לְבָנָת:**
(יג, לח')

ברש"י, (בפסוק ב'), בהרת. חברברות. וכן בהיר הוא בשחקים (איוב לז, כא). והוא כעין כתמים הדומים לעננים בשמים, שאינם מביאים מטר. ויש לעיין בפסוק שהביא רש"י מאיוב, ולא בכדי.

ורמז בו לעומקו של מקרא, לומר, כשם שהשחקים, השמים העליונים אינם מקבלים טומאה, כן הבהרות הלבנות הן טהורות. ובהרת אם שפלה היא, טמאה. ואם אינה שפלה הרי היא כשחקים הללו שאינם מקבלים טומאה. ואכן המשך הפסוק באיוב הוא **וְרוּחַ עֲבָרָה וְנִטְטָהֲרָם**. ושם הכוונה, שנשיאים ורוח וגשם אין, וגם כאן, רוח עברה ותטהרם, שאין נגע ואין טומאה.

על דרך הצח, זה שנאמר [שה"ש א, ו'] **אֶל-תְּרַאוּנִי שְׂאֲנִי שְׂתַרְחֲחֶת שְׂשֻׁזְפַתִּי הַשָּׁמֶשׁ בְּנִי אֲמִי גִתְרוֹ-בִּי שְׁמֹנִי נְטָרָה אֶת-הַפְּרָמִים כְּרָמִי שְׁלִי לֹא נְטָרְתִּי:** אל תתמהו ששערי שחור, כי חזרתי לשחרות נעורי, ששזפנתי השמש, שהקב"ה המשול לשמש כי שמש ומגן ה' אלקים, נתן עלי עיניו, והצילני.

כי תחת אשר לא נטרתי ושמרתי את פי [והיינו כְּרָמִי שְׁלִי לֹא נְטָרְתִּי], ובמקום **שְׂתַרְחֲחֶתִי** ריב, עתה משחזרתי בתשובה ונטרתי את כרמי, ושמרתי את פי - על כן **אֶל-תְּרַאוּנִי שְׂאֲנִי שְׂתַרְחֲחֶתִי**, שהרי הצילני ה' והיינו **שְׂשֻׁזְפַתִּי הַשָּׁמֶשׁ**, והיא עדות שנתקבלה תשובתי.

וזה הוא ששזפנתי. שמשגיח עלי, ומושיעני, וכתרגום על הפסוק [עובדיה א, כא'] **וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהַר צִיּוֹן וַיִּסְקוּן מִשִּׁינְבִּין בְּטוֹרָא דְצִיּוֹן**, והוא סוד חילוף הפ' באות ב', שכן בכתיבת סת"ם התוך הלבן של הפ' יש

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

וכי יהיה בקרחת או בגבחת נגע
לבן אדמדם. (יג, מב).

ירמוז לכך שמלבין פני חבירו
ברבים וגורם לו מראה אדמדם,
הנקרא סומק, או שגורם לו חיוורון
שהסתלק דמו. ושופך דם האדם באדם
דמו ישפך. זה אדמדם. אז קרחתו או
גבחתו הן קרקע פוריה להתפתח בו
נגעים. ובמקום שיתקיים בו "שכינת
א-ל על ראשו, צרעת פורחת בראשו.
וזה שתרגם אונקלוס בגלושותה.
שגלש מן הקו המפריד בין מצוה ובין
עבירה, לעבר העבירה.

{נט} זאת תִּוְרַת נֶגַע-צָרְעַת בְּגֵד
הַצֹּמֵר | אִוּ הַפְּשָׁתִים אִוּ הַשֹּׁתֵל אִוּ
הַעֲרֵב אִוּ כָּל-פְּלִי-עוֹר לְטִהָרוֹ אִוּ
לְטַמְּאוֹ:

תִּוְרַת נֶגַע-צָרְעַת. יש ליתן טעם
לאומרו תִּוְרַת נגע צרעת.
ועל דרך הרמז, יש לומר שירמוז ערך
לימוד התורה. ועל דרך המוסר.

שאם ילמד נוגע ולא נוגע, ומיצר על
כל עת שלומד, הרי תורה זו לא

וְאִישׁ פִּי יִמְרָט רֵאשׁוֹ קֶרַח הוּא
טְהוֹר הוּא: {מא} וְאִם מִפֶּאֱת פְּנֵיו
יִמְרָט רֵאשׁוֹ גִבַּח הוּא טְהוֹר הוּא:
(יג, מ'מא')

יש ליתן שימת לב לרמזי הקרחת
והגבחת. ימר"ט ר"ת יהיה מקום
ראיית טומאה. כלומר המקום הפנוי
משער מאפשר לראשו לראות מראות
טומאה.

ורמזיו, איש, שאין בו שער, מלשון
שער שאינו יושב בשער המלך,
בשערי הישיבה, הרי הוא כמכין
עצמו לטומאה.

ומאחור נקרא קרח, שאינו חש למה
שקרה מאחוריו, שאינו מפשפש
במעשיו על מה שהיה. קרה מאחוריו,
היינו נוטריקון קר"ת.

ומלפנים נקרא גבח, שאינו עושה
חשבון נפש של להבא. והוא נוטריקון:
גבר בלי חשבון.

גבח ר"ת גם בו חסרון. ותרגום
גבחתו גְלוּשׁוּתָהּ. שיכול לגלוש לעבר
החטא בקלות.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

עצמו מגאותו כתולעת ואזוב כנגד הנפש אשר כאזוב.

ולעומקו של מקרא ועל דרך המוסר נראה לומר שתשובה זו של המצורע בפרט, ושל כל המוציא רע בכלל, היא **תשובה מיראה**, שבה ישפיל גסות לבו וגאוותו כפירש"י. בבחינת **לב-נשבר ונדקה**, אלקים, לא תבנה. ככתוב בתהלים (נא, יט) **יבתי אלקים רות נשברה**.

וזה לעומת זה עשה אלקים ללמדנו דרכי תשובה **מאהבה** על גבהות לבו, כיצד ישעבד כוחות נפשו אל בוראו בדרך של **שמחת לבו**. והיא בבחינת תשובת המשקל של **ויגבה לבו דדרכי ה'**. [דבה"י ב, יז, ו']

ותשובה זו מאהבה תמצא בארבעת המינים של חג הסוכות:

האתרוג הדר באילנו משנה לשנה כנגד **הצפור** הדרה באילן, אצל המצורע, **הלולב** שאין לו אלא לב אחד לאביו שבשמים כנגד **עץ הארז** אצל המצורע,

טטהרו אלא תטמאו. וזה כוונת אומרו **נגע-צרעת**. אל תקרי **צרעת** אלא **צר-עת**. שמיצר על עת לימודו, ונוגע לא נוגע בלימודו.

אך אם בוגד [לשון בגד] **בצמא וברעב**, [נוטריקון צמ"ר], שאינו נשן לבו [לשון פשתים ושתי] לגשמיות אלא רק **לערבות** [לשון ערב], או כל **כלי עור** [מלשון שאינו מבקש אלא רק שיעור] ללימוד תורתו, אזי, תורה זו יש בה כדי לטהרו.

פר' מצורע

ויצוה הכהן ולקח למטהר שתי-צפרים חיות טהרות ועץ ארז ושני תולעת ואזב: (יד, ד')

פירש רש"י, לפי שהנגעים באים על **לשון הרע**, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו **צפרים**, שמפטפטין תמיד בצפצוף קול (ערכין טז:). **ועץ ארז**. לפי שהנגעים באין על **גסות הרוח**. ושני **תולעת ואזוב**. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

ואשר על כן, יבשרו למצורע על מותו, שכן **מצורע** חשוב כמת, או לחילופין על חייו שכן **בתשובתו** מאריכין לו ימיו ושנותיו. ואמרו מאן בעי חיי נצור לשונך מרע וכו'.

ועל פי זה יש לומר, וצוה הכהן **לשחוט** את אותה שכנגד **הדין**, והצפור החיה שהיא כנגד **החסד** והרחמים ישלחנה על פני השדה, היא סולם תפילתו ככתוב ויצא יצחק לשוח בשדה.

ועל דרך הרמז, ירמזון דרכי טהרת המצורע **לתשובת המשקל** על ידי לימוד **התורה הק'**. שכל מה **שהוציא רע**, הקרי זה משום שלא היתה בו תורה הנקראת טוב.

ואשר על כן יצוהו הכהן **ולקח**, שנאמר [משלי ד,ב'] **פי לקח טוב** נתתי לכם **תורת**י אל תעזבו.

שתי-צפנים תיזת טהרות, הן תורה שבכתב ותורה שבע"פ, **והשחיטה** האמורה בצפור האחת היא כנגד מה ששוחט את יצרו, וכנגד **מה שמשבר עצמו** להבין פירושיה, **והטבילה** האמורה בצפור השניה היא כנגד

ההדס כנגד **השני תולעת** אצל המצורע, **ערבה** כנגד **האזוב** אצל המצורע.

וכנגד מה שטובל הארבע מינים של המצורע במים, **מיראה**, כאן בעבדו **מאהבה**, בנענועיו משפיע שפע ברכה **להוריד מים חיים מן השמים**, וכן לשאוב מים חיים ממעיני הישועה.

וכנגד מה שימתין המצורע בלב נדָּפה שבעה ימים עד שירפא מן **הצרעת**, בדרך של עבודה **מיראה**, הרי אצל העובד **מאהבה** יהיו שבעת ימי שמחה עד רום פסגתה ביום השמיני הנקרא **עצרת**, וכנגד מה שהפך את לבבו לשעבד את גאוותו לבוראו בדרך של ויגבה לבו בדרכי ה', נהפכה לו מידתו **מצרעת לעצרת**.

ועל דרך הסוד, כמובא בזוה"ק רי"ז-ר"כ, **שתי הצפרים**, אחת מהן יוצאת בלילה [והיא כנגד **הדין**] והשניה יוצאת ביום [והיא כנגד **החסד והרחמים**], מבשרות לאדם על מותו או לחילופין על חייו, בכל יום ובעיקר ל" יום לפני מותו.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

ואשר על כן יש לומר לעומקו של מקרא, על דרך בָּא לְלַמֵּד וְנִמְצָא לְמַד.

שהמצורע בא לְלַמֵּד על הלויים שצריכים תגלחת כמצורעים, וְנִמְצָא לְמַד המצורע מהלויים שתגלחתו בתער.

וכן מצינו בנזיר שהצריכו הכתוב תער: [במדבר ו, ה'] כֹּל-יָמֶלךְ גִּדְרֵךָ גִּזְרֵךָ תֵּעָר לֹא-יִעָבֵר עַל-רֵאשׁוֹ. מכאן שבתגלחתו צריך תער.

וכן במסכת נגעים פרק יד משנה ד שנינו: שְׁלֹשָׁה מְגִלְחִין וְתִגְלַחְתָּן מִצְוָה הַנְּזִיר וְהַמְצָרֵעַ וְהַלְוִיִּם. וְכֵן שְׁגִלְחוּ שְׁלֹא בְתֵעָר וְגו' לֹא עָשׂוּ קְלוּם.

ולאור כל הנ"ל, יש לשאול מדוע יחלק הכתוב. בלויים ובנזיר יכתוב תער במפורש, ובמצורע יכתוב רק תגלחת, ונצטרך ללמוד מהם על המצורע שגם הוא בתער.

ועל פי הסוד. יש לומר כי תער הוא אחד משמות הקדש של ע"ב שמות הקדושים בשיטה ג' אחד ישר

תשובתו וכנגד מה שמטביל עצמו בים התורה, במים החיים, הם פשט רמז דרש וסוד, וישלח את חידושיו על פני השדה לקיים [משלי ה, טז'] יִפְּצוּ מַעֲיָנֶיהָ תּוֹצֵה.

וְכַפֵּס הַמַּטְהָר אֶת-בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת-כָּל-שְׂעָרוֹ וְגו' (יד, ח')

בשימת לב, במצורע נאמר וְגִלַּח, ואילו בלויים נאמר וְהִעֲבִירוּ תֵעָר על כָּל בְּשָׂרָם ופירש רש"י שם (בהעלתך, במדבר ח, ז) מצאתי בדברי רבי משה הדרשן, לפי שנתנו כפרה על הבכורות שעבדו עבודת אלילים, והיא קרויה זבחי מתים, והמצורע קרוי מת, הזקיקם תגלחת כמצורעים.

כלומר על פי משה הדרשן, נלמדו הלויים מהמצורע, שצריכים תגלחת כמצורעים.

ולעומת זאת, לא מצינו תער במצורע, אלא רק תגלחת. ובלויים, מצינו תער שכן כתוב בהם וְהִעֲבִירוּ תֵעָר עַל-כָּל-בְּשָׂרָם. [במדבר ח, ז].

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

ואשר על כן צרעתו היא מידה כנגד מידה על דיבוריו וכו' והכל גלוי וידוע לפניו ואין נסתר מחמתו. לכן הורה בורא העולם למצורע לגלח **בתער**.

שהרי גילוה בתער איסור לאו הוא, וכאן ציווי עשה דוחה את לא תעשה. ועל ידי הציווי המתיר את הלאו ידעו כל באי עולם מי הוא המצנן על טהרת המצורע. הוא הקב"ה הנקרא בשם הק' **ערת**.

ועל דרך הצת, מה שיוצא השם הק' **ערת** בדרך של **למפרע**, הוא לפי שהמצורע ראשו יהיה **פרוע**. ועוד **שערת** הוא השם הז"ך מתוך **ע"ב**, לומר לך שעל ידי **התער** נהיה המצורע זך וטהור.

ומיתר השמן וגו' **יתן הפהו** וגו'
על דם האשם: (יד, יז)

ובפסוק כח' הוא אומר על-מקום דם האשם. ורש"י פירש ללמד **שהמקום גורם** ולא הדם. שאפילו נימוח הדם יתן על מקום דם האשם. ומכל מקום אין מקרא יוצא מידי

ושנים למפרע, היוצא מהפסוקים [בשלה, יד, יט-כא], של ויסע ויבא ויט, וגם שם הוא מופיע למפרע בשם **ערת**, והוא יוצא מן הצירוף של התיבות:

נ : ט ם **ע** עמוד הענן מפניכם ויעמד מאתריכם [פס' יט']
נבא גין | מתנה מצלים ובין מתנה : ש ך א ל [פס' כ']
ניולך ה' א ת הים ברוח קדים עזה פל- הלילה [פס' כא']

ובהעבירם **תער** על כל בשרם מתקיים בהם **והטקרו**. על ידי שם השם הרמוז **בתער**.

והסיבה שלא הזכר תער במצורע כי בלויים ובנזיר שהם בקדושה ובטהרה לפני ה', נאמר **תער** שהוא משמות ה'. אבל **במצורע שטמא טמא יקרא**, לא יזכר שם הק' **ערת** עליו, עד שיגמור טהרתו, אלא רק יזכר אצלו "תגלחת".

ועוד יש לומר, שלא ניטה לחשוב ח"ו שכל עניני המצורע הם אך מקרה כדרך הטבע, אלא כל עניניו הם באופן **נסי שמעל לדרך הטבע**.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

וְאִם-צֶלַח הוּא וְאֵין יָדוֹ מִשְׁגָּת
(יד, כא')

לכאורה מיותר לכתוב **וְאִם-צֶלַח הוּא**. שהרי די היה לומר **וְאִם אֵין יָדוֹ מִשְׁגָּת**, וממילא יודע אני כי דל הוא. ומה תלמוד לומר **וְאִם-צֶלַח הוּא**.

ועל דרך הדרש י"ל שבא ללמדנו שאין ידו משגת **כי דל הוא בתורה ובמצוות**. ואם אין תורה אין קמח. ואפשר שלא נולד כלל במזל של עניות, אלא **שמעשיו גרמו לו**. ועל כן הניח לו הקב"ה ליתן לו אפשרות להביא **בדלות** כדי לא לנעול דלת בפני השבין.

ועוד יש לומר, בדרך של אל תקרי. אל תקרי **מִשְׁגָּת** בשין שמאלית אלא **מִשְׁגָּת** בשין ימנית. מלשון **שגגה**. שאפילו אין ידו בשגגה אלא **במזיד**, אע"פ כן חס עליו הכתוב ודי לו בכבש ושני תורים. **כבש** הוא רמז להכובש את יצרו לתיקון מידותיו, ושני תורים הם רמז לתורה שבכתב ותורה שבע"פ. ובזה ישתבק לו.

ועל דרך הצח, והרמז, ירמזון הטעמים על קרבן עולה ויורד. שכן יָדוֹ מוטעמת בזרקא, ומִשְׁגָּת

פשוטו ומקום דם האשם אפילו נימוח הדם, הוא בדיעבד, ולכתחילה יש לתת **על דם האשם**.

ולעומקו של מקרא יש לעיין ענין נתינת **השמן על דם האשם**. ונראה לומר בסוד העניין, שהש"מ של **השמן והש"ם** של האשם מתכלים זה בזה, ונותרו לפליטה **"דם הא"מ"דם האשם"** מחד גיסא, ומאידך נותר "ן" מהתיבה של "שמן".

ואשר על כן ייאמר, "דם הא[שם]" הם אותיות **"האדם"**. שעל ידי נתינת השמן על הדם הוא הופך **להאדם** המושלם המתכפר לו. שלפני כן היה סתם אדם, "אדם כי יהיה בעור בשרו נגע צרעת" ללא הא הידיעה, **ועתה משנתכפר לו הפך ל"האדם"**. בקומה שלימה.

ומה שנותר "ן" מהתיבה של "שמן", יורה על **נ' שערים. נ' שערי טהרה ותשובה להאדם השלם**. וכל זה על ידי **נתינת השמן הנמשל לאור תורה, על הדם הנמשל לגשמיות וחמירות, ובכך מושל האדם הרוחני השלם על תאוותיו ורצונותיו הגשמיים**.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

ומכוונים הדברים לדברי רב חסדא (יומא מא.) שאין הקינין מתפרשות אלא או בעת לקיחה ע"י הבעלים או בעת עשיה ע"י כהן.

ועוד יש לומר, שמכוונים הדברים גם לדברי ה"ר חיים המובאים בתוספות זכחים צ עמ' א ד"ה לחטאת. שלא הקדים הכתוב עולה לחטאת אלא למקראה, לקרוא לה בשם, להקדישה תחילה. שיקדיש העולה קודם החטאת. אבל להקריב, חטאת קודמת. עכ"ל.

וכוונתו באמרו למקראה, שבעת הלקיחה ע"י הבעלים או בעת העשיה ע"י כהן קורא בפיו ואומר "הרי זו עולה" לפני שיאמר "הרי זו חטאת".

ונפקא מינא שחס הקב"ה על ממונו של הדל המיטהר, שלא יפסל הקרבן אם יתערבו העולה והחטאת זה בזה, בהיותם מופרשים זמן רב לפני הקרבתם.

לכן לימדה התורה (בפרק טו פס' יד-ט) "יקח לו" שהיא לקיחה ע"י הבעלים לשם ההקרבה, ובעת הלקיחה יפרש בשפתיו לשם עולה

מוטעמת בסגול. ונגינתן יורדת ועולה. והרי הן כמעטרים את הקרבן העולה ויורד.

וּשְׁתִּי תָרִים אֹו שְׁנִי בְּנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְהִנֵּה אֶחָד סִטָּאת וְהָאֶחָד עֲלָה (יד, כב')

כאן הוא אומר, אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וכן לקמן הוא אומר (יד, פס' לא) אֶת אֲשֶׁר-תִּשְׁיֵג יָדוֹ, אֶת-הָאֶחָד סִטָּאת וְאֶת-הָאֶחָד עֲלָה וגו', ומיד הוא חוזר ואומר (פס' לב') נֹאת תוֹרֵת אֲשֶׁר-בֶּן נִגַע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא-תִשְׁיֵג יָדוֹ בְּטָהֲרָתוֹ.

ובשימת לב למעין, אין הישג יד אחד דומה לשני. כי באמרו אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ כוונתו כפשוטו, במובן של לקיחה ביד. ופירושו הוא שבהישג יד, בעת לקחו אותם בידו מפרש בפיו איזה מהם לעולה ואיזה מהם לחטאת.

ובאמרו אֲשֶׁר לֹא-תִשְׁיֵג יָדוֹ כוונתו אם עשיר או דל הוא, ואם לא תשיג ידו לכבש, והשיגה ידו לשתי תורים או שני בני יונה.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

וּפִירוּשׁ דְּבָרָיו שְׂאֵדָם הַמִּבְקֵשׁ כִּפְרָה
עַל חֲטָאוֹ צָרִיךְ לְרַצוֹת אֶת הַקֵּב"ה
בְּחֲטָאת וּרְק אַח"כ מֵרַצְהוּ בְּעוֹלָה
שֶׁהִיא דוֹרוֹן וּמִתְנָה לְמֶלֶךְ עַל אֲשֶׁר
נִתְרַצָּה וְסִלַּח לוֹ כִּבְר קוֹדֵם לְכֵן.

וְזוֹ הַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל הָעוֹלָה עַל פְּנֵי
הַחֲטָאת. שֶׁהַחֲטָאת הִיא רִיצוּי
לְהַקֵּב"ה עַל חֲטָאוֹ וְהוּא עֲנִין זְמַנִּי.
וְהָעוֹלָה לְעוֹמְתָהּ הִיא כְּדוֹרוֹן לְפָנֵי
הַמֶּלֶךְ, וְדוֹרוֹן הַנְּשַׁלַּח לְמֶלֶךְ מִלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקֵּב"ה, הוּא דָבָר בְּעַל
חֲשִׁיבוֹת נִצְחִית. וְלִכֵּן לְמִקְרָאָהּ, עוֹלָה
קוֹדֶמֶת.

וְעֵדִיין יֵשׁ לְשֵׁאוֹל, שֶׁהִרִי מִצִּינּוֹ
בְּקִרְבָּן שְׂבֵא עַל חֲטָא עֲבוּדָה זָרָה
שֶׁהָעוֹלָה קוֹדֶמֶת לְחֲטָאת גַּם
בְּהַקְרָבָה. (פֶּרֶשֶׁת שֶׁלַח, בְּמִדְבַר טו,
כֹּד'), וְעָשׂוּ כָּל הַעֲדָה פֶּר בֶּן בְּקָר
אַחַד לְעֹלָה וְגו' וְשִׁעִיר עִזִּים אַחַד
לְחֲטָאת. וּפִירוּשׁ רִש"י שֶׁם לְחֲטָאת. חֲסֵר
א', שְׂאִינוֹ כְּשֵׁאר חֲטָאוֹת, שְׁכַל חֲטָאוֹת
שֶׁבְּתוֹרָה הַבָּאוֹת עִם עוֹלָה הַחֲטָאת
קוֹדֶמֶת לְעוֹלָה, שְׂנֵאֵמַר וְאֵת הַשְּׁנֵי
יַעֲשֶׂה עוֹלָה (ויקרא ה, ט), וְזוֹ עוֹלָה
קוֹדֶמֶת לְחֲטָאת.

וְעַל כֵּן יֵשׁ לְשֵׁאוֹל מְדוּעַ בַּע"ז

אוּ לְשֵׁם חֲטָאת, וְיִקְדִים בְּהַפְרָשָׁה זֹאת
אֶת הָעוֹלָה לְחֲטָאת.

וְכֵן "וַעֲשֶׂה אוֹתָם הַכֹּהֵן" שֶׁבְּתַחֲלִיל
הָעֲשִׂיָּה יִפְרֵשׁ הַכֹּהֵן בְּשִׁפְתָיו הִרִי זֶה
עוֹלָה אוֹ הִרִי זֶה חֲטָאת וְיִקְדִים אֶת
הָעוֹלָה לְחֲטָאת.

וְעוֹד בְּעֵינֵינוּ "לְמִקְרָאָהּ" הָאֵמֹר
לְגַבֵּי הַקְּדָמֶת עוֹלָה לְחֲטָאת.

פִּירוּשׁ רִש"י עַל הַפְּסוּק אַחַד
לְעֹלָה וְאַחַד לְחֲטָאת (יב, ח') לֹא
הִקְדִּימָה הַכְּתוּב (עוֹלָה לְחֲטָאת) אֶלֶא
לְמִקְרָאָהּ, אֲבָל לְהַקְרָבָה חֲטָאת קוֹדֵם
לְעוֹלָה.

וְעֵדִין אֵין אֲנִי יוֹדְעִים לְפִירוּשׁוֹ מֵאִי
לְמִקְרָאָהּ. וְהַשְּׁפָתִי חֲכָמִים פִּירוּשׁ
לְדַבְּרֵינוּ שִׁיקְרָאָנָה בְּתוֹרָה תַּחֲלִילָה.
וְהֵינּוּ לְמִקְרָאָהּ, שֶׁלֹּא הִקְדִּים הַכְּתוּב
עוֹלָה לְחֲטָאת אֶלֶא לְקִרְיַאת הַתּוֹרָה
בְּלִבְדּוֹ, וְלֹא לְהַקְרָבָה.
וְנִרְאָה לְתַת טַעַם בְּזֶה, מִשׁוּם חֲשִׁיבוֹת
הָעוֹלָה עַל פְּנֵי הַחֲטָאת.

וְכַפִּי שֶׁפִּירוּשׁ רִש"י עַל הַפְּסוּק וְהַקְרִיב
אֶת אֲשֶׁר לְחֲטָאת רֵאשׁוֹנָה (ויקרא ה,
ח) חֲטָאת קוֹדֶמֶת לְעוֹלָה לְמַעַן הַדְּבַר
דוֹמָה לְפֶרֶקְלִיט שֶׁנִּכְנַס לְרַצוֹת, רִיצָה
פֶּרֶקְלִיט נִכְנַס דוֹרוֹן אַחֲרָיו.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

יקדים את הדורון לריצוי.

ועל דרך הצת י"ל שנאמר בפסוק
על שגגתם לרמז שבזה נעשה השוגג
תם.

ועל דרך המוסר נאמר בפסוק
שלאחריו (כ"ו) ונסלח לְכָל עֲדַת בְּנֵי
שְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם, מי הוא
הגר הגר בתוכם, הוי אומר זו
הנשמה שגרה בכל אחד ואחד והיא
חלק אלוך ממעל, ועיקר מקום
משכנה של הנשמה במוח, והמח הוא
היכל הקדש במשכנו של האדם,
ובעברו על ע"ז אפילו בשוגג כאילו
הכניס צלם בהיכלו. ועתה בהקריבו
עולה, שב אל ה' ובהקריבו חטאת
טיהר את היכל קדשו, והקב"ה
חוזר לשכון בתוכו. ומתקיים בו
שובו אלי ואשובה אליכם.

וְהִזְהָה הַפֶּהוּ בְּאַצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן-
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר עַל-כַּפּוֹ הַשְּׂמַאלִית
יָשָׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי ה': (יד, כז')

יש ליתן טעם להזאה באצבעו
הימנית מן-השמים אשר על-כפו
השמאלית. מדוע דווקא ימין מן
השמאל.

ולעומקו של מקרא יש לומר,
שהרי בהיותו עובד ע"ז כְּפָר החוטא
במציאות השם כביכול, ומעתה אין
הוא יכול להקריב את קרבן החטאת
עד אשר ישוב ויכיר בהקב"ה, ויתקן
כפירתו. לכן יביא קודם עולה. שהיא
הודאה על מציאות ה' יתברך.
ומאחר והודה במציאות ה' יכול מעתה
להקריב חטאת. לכן בחטא ע"ז בלבד
העולה קודמת לחטאת וצריך להביא
את הדורון לפני הריצוי.

ולית מילתא דלא רמיזא באורייתא.
וכאן הפסוק עצמו רמזו שכן נכתב
חטת חסר א'. והאות א' כנגד אלופו
של עולם. שהשוגג בעוון ע"ז מביא
חטת על כך שכביכול החסיר מעולמו
את אלופו של עולם.

ועל כן, בשלב התיקון מובא בפסוק
שלאחריו (כ"ה) וְחִטָּאתָם בכתוב
מלא. והם הביאו את קרבנם וגו'
וְחִטָּאתָם וגו' על שגגתם. להגיד שחזר
אליהם הקב"ה כבתחילה.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

ועל דרך הסוד, יתהלל המתהלל השכל וידוע מפסוק זה יוצא שם השם הק' יִהְיֶה, הוא השם הק' השולט בחדש אייר, שבו חלה ספירת העומר לקבלת התורה, כמובא ע"י האריז"ל, ומובא במרבית הסידורים עם כל שמות ה' של ראשי חדשים שטוב לכוונם על כל פנים במוסף של ר"ח.

ועל דרך הצה, שני ימי ראש חדש אייר הם ט"ו ט"ז לספירת העומר, ולפי סדר הספירות (וכן מודפס בסידורים בענייני ספירת העומר) הם חסד שבתפארת וגבורה שבתפארת, שבהם נתקן המצורע כנ"ל, ומתקיים בו אני י' רופאך. ר"ת אייר.

מֵאֲשֶׁר תִּשְׂיֵג יָדוֹ: (יד, ל')

יש ליתן טעם לחמש פעמים "הישג יד" בפרשה של קרבן עולה ויורד של המצורע.

ועל דרך הרמז יש לומר, על אשר פגם בנפשו בכל חלקי הנפש נר"ן ח"י מֵאֲשֶׁר תִּשְׂיֵג יָדוֹ אלו צפרים, המצפצים כנגד מה שהוציא רע. וצפצוף הצפרים הם כנגד צפצוף

ועל דרך הסוד יש לומר, וְתָהָּ הַפֶּהָן בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית שהיא מצד החסד, מן-הַשָּׁמֶן אֲשֶׁר על-כָּפוֹ הַשְּׂמָאלִית שהיא מצד הגבורה. לקיים "כי גבר עלינו חסדו", שבוה יגבר החסד על הגבורה, ובזה יתכפר לו ויתקיים בו ואמת ה' לעולם, היא התפארת.

והם ג' העמודים עליהם עומד העולם. על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. החסד כנגד גמילות חסדים, הגבורה כנגד העבודה והתפארת כנגד התורה. ולכן מסיים הפסוק הללויה כי הדבר שיש להתהלל בו היא ידיעת התורה הקדושה. (תהלים קי"ז, ב') פִּי גָבַר עָלֵינוּ חֶסֶדוֹ וְאִמַּת ה' לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ. וכאמור לעיל, (יד, כא') שכפרת המצורע תלויה בשובו ללימוד התורה הק'.

וכן מובא בירמיהו (ט, כג') פִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמֵּתְהַלֵּל הַשֹּׁפֵל וְיָדַע אוֹתִי פִּי אָנִי ה' עֲשֵׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וְיָדְקָה בְּאַרְץ פִּי בְּאֵלֶּה תִּפְצָתִי נְאֻם ה'. חֶסֶד מִשְׁפָּט וְיָדְקָה הם כנגד חסד גבורה ותפארת. והם תיקונו של המצורע.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

פירש רש"י בְּשׁוֹרָה היא להם שיגלו מטמוניות של זהב שהטמינו האמוריים בקירות הבית.

ולעומקו של מקרא, יש לומר שרמוזים הדברים במילים לְאַחֲזָה אַחֲזַתְכֶם. ובדרך של אל תקרי. אל תקרי לְאַחֲזָה אלא לְהַאֲחִזוּ בַהּ. בְּאַרְץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְכֶם. אם לכך כוונתכם הטהורה תקבלו שכרכם מושלם ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, לגלות מטמוניות האמוריים על ידי האחוזתכם.

או פֶּלֶךְ לדרך זו, שירמוז הכתוב להאחז בה לשם שמים, ורמוז בה לאחוזיה לאחוזי ה' להאחז בה לשם ה', אז תשכנו בה לבטח ותחזו בה את השגחת אלקי הארץ, שנאמר עיני ה' אלקיך בה וכו', והיא תהיה אחוזתכם.

וכאן הזהירם הכתוב, אם תאחזו בה לטובת הנאתכם בלבד שנאמר אחוזתכם ולא אחוזתי, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם. ואין זה סותר הדרשה הקודמת, כי אף על פי שבשורה טובה היא להם מכל מקום עגמת נפש כרוך בענין, למען יעשה חשבון נפשו. ואין זה סותר השגחת השם למטמוניות, שכן אפשר לפרש בזה, שאם תהיו זכאים אתן הצרעת

התפילה של בני האדם והמלאכים כמובא בפיוטים של ראש השנה ויום כיפור, אלו ואלו בקול מצפצפים. ועל כן יש לומר שבגבהות לבו של המצורע פגם וזלזול בכוח התפילה, שעל כן ניתן לו לאדם כח רוח ממלא למלל בתפילתו. ותחת אשר ימלל טוב להקב"ה, הוציא רע. ועתה עם תיקון ה' חלקי נפשו ישפוך שיח נפשו לפני בוראו וירפא לו.

ועוד י"ל, חמש פעמים הישג יד האמור בפרשה כנגד חמש מוצאות הפה בהם הוציא רע, כנגדם חמש "הישג יד". וכנגדם חמשה דברים לטהרה, 2 צפרים, עץ ארז שני תולעת ואזוב. וכן חמישה סוגי קרבנות, שלמים, חטאת ועולה, מנחה ולוג שמן, וכן בעולה ויורד כבש לשלמים, שני יונים, מנחה ולוג אחד שמן. ובזה ימתק חמש גבורות וחמישה חסדים, לקיים בזה כי גבר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם הללויה.

כִּי תִבְאוּ אֶל-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי
נֹתֵן לְכֶם לְאַחֲזָהּ וְנִתְמַל גִּנְעַ צְרַעַת
בְּבַיִת אֶרֶץ אַחֲזַתְכֶם
(יד, לד')

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה. (סנהדרין כ:).

כִּי תֵבֵאוּ אֶל-אֶרֶץ כְּנָעַן הַיִּינוּ בְּכַנְסֵתוֹן לְאֶרֶץ, אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְכֶם הַיִּינוּ מֶלֶךְ, אוֹתִיּוֹת לִכ"ם, וְנִתְתִּי לְנֶגַע צִרְעַת הַיִּינוּ לְהַכְרִית זְרַעוֹ שֶׁל עַמְלֶק, שֶׁמִּצּוֹרַע חֶשֶׁב כְּמַת, בְּבַיִת אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם זֶה הַבַּיִת הַמְּיוֹחָד לְתַפְּיֵלָה וְלַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. זֶה הַבַּיִת הַמְּקֹדֵשׁ. כֹּאֵן רִמַּז עַל הַבַּיִת הַמְּקֹדֵשׁ הַרְאֵשׁוֹן.

וּבֵא אֲשֶׁר-לֹו הַפְּיֹת הוּא הַקֵּב"ה, וְהַגִּיד לַפְּקָן הוּא יִרְמִיָּהוּ הַנְּבִיא הַכֹּהֵן, כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בְּבַיִת. כְּנֶגַע, שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם, וְאָמַר כְּנֶגַע בְּכ"ף הַדְּמִיוֹן, כְּדִי לֹא לְהַחֲלִיטֵם בַּעֲבִירָה, וְלַתֵּת לָהֶם דֶּרֶךְ לְשׁוֹב. וְצִנְיָה הַפְּקָן אֵת הָעַם עַל הַתְּשׁוּבָה וּמִשְׁלָא חֲזָרוּ בָהֶם, עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם גִּרְמוּ לִכְךָ שֶׁבָאוּ חִילוֹת אוֹיֵב וּפְנִי אֶת-הַפְּיֹת.

וְלֹא יִטְמָא כָּל-אֲשֶׁר בְּבַיִת כֹּאֵן רִמַּז לְבַיִת שְׁנִי, כֹּאֲשֶׁר טִמְאוּ הַיּוֹנִים אֵת הַמְּקֹדֵשׁ, וְרִמַּז שֶׁלֹא יִטְמָא כָּל אֲשֶׁר בְּבַיִת אֵלָּא יִשְׁאִירוּ פֶּךָ אֶחָד שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁלֹא יִטְמָא.

וְאָמַר כֹּן יָבֵא הַפְּקָן הוּא מִתְּיָהוּ הַכֹּהֵן וּבְנָיו הַחֲשֻׁמוֹנָאִים. לְרֵאוֹת אֶת-

בְּמִקוֹם הַמְּטָמוֹן. וְאִם לֹא אֵתָּן הַצְּרַעַת בְּמִקוֹם אֲחֵר מִהַמְּטָמוֹן, וְהוּא, הַמְּטָמוֹן, יִשְׁאֵר בְּקִירוֹת הַבַּיִת, וְאֵת בֵּיתְכֶם תִּצְטָרְכוּ לְנִתּוֹץ עַד שֶׁתַּעֲשׂוּ חֲשׁוֹנוֹכֶם, וְאֲחֻזַּתְכֶם תִּהְיֶה אֲחֻזַּתִּי.

או כֵּן לְדֶרֶךְ זֶה, לְאַחֲזָה, רִמַּז הַפְּסוֹק לְעִנִּין הַמְּטָמוֹנוּת שֶׁהִטְמִינוּ הָאֱמוּרָאִים. שֶׁכֵּן כָּתוּב כֹּאֵן לְאַחֲזָה וְקָרִי בִּיה לֹא קָזָה. שֶׁהַמְּטָמִין בְּקִירוֹת הַבַּיִת לֹא חָזָה מֵהַשְּׁקֵב"ה חֲזָה. שִׁיתֵן צְרַעַת בְּקִירוֹת הַבַּיִת וְיִדְלָה הַמְּטָמוֹנוּת לְמַעַן יַחֲזוּ בִישׁוּעַת ה'.

דרשת בית המקדש בבית ארץ אחוזתכם

וְנִתְתִּי לְנֶגַע צִרְעַת בְּבַיִת אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם (יד, לד')

לְעוֹמְקוֹ שֶׁל מְקָרָא, וְעַל דֶּרֶךְ הַרְמִזוּ, תְּרַמּוּז פֶּרֶשֶׁת הַבַּיִת הַמְּנוֹגַע עַל ג' בְּתֵי מְקֹדֵשׁ.

כְּדַתְנִיא רַבִּי יוֹסִי אָמַר שֶׁלֹשׁ מִצְוֹת נִצְטוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּכַנְסֵתוֹן לְאֶרֶץ לְהַעֲמִיד

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

וְצִוְהָהּ הַפֶּהֶן הוּא עֲזֵרָא הַכֹּהֵן הַמְשֵׁרֵת
לפני השם וְהִלְצֵהוּ אֶת-הָאֲבָנִים הוּא
רמז ל**אבות ובנים**, אֲשֶׁר בָּהֶן הִגָּע
של הנשים הנכריות וְהִשְׁלִיכוּ אֶתְהוּ,
ירמוז על הנשים הנכריות אשר צוה
לגרשם, אֶל-מִחוּץ לְעִיר אֶל-מְקוֹם
טָמֵא, שיחזרו אל מקומם ואל ארצם.

וְאֶת-הַבֵּית יִקְצַע מִבֵּית סָבִיב כְּכַתּוּב
בנחמיה שהיו עוסקים במלאכת
המקדש וְחָצְצִים מִחֻזִּיקִים בְּרַמְחִים,
וְשִׁפְכוּ אֶת-הָעֶפֶר אֲשֶׁר הִקְצִו אֶל-
מִחוּץ לְעִיר אֶל-מְקוֹם טָמֵא, שהיו
מתנערים מעבירות שבידם.

וְלִקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת הֵם אֲבוֹת וּבָנִים
אשר חזרו בתשובה והם כבריה חדשה
לפני השם, וְעָפֶר אֲתָר יִקַּח הֵם
המידות הטובות בין אדם לחבירו
כנאמר באברהם ואנכי עפר ואפר,
וְטָח אֶת-הַבֵּית. ט"ח בגימ' טו"ב.
שחזרו למוטב ובוזה חזקו את הבית.

וְאִם יָשׁוּב הִגָּע הוּא נִגַע הַעֲבִירוֹת
שהחריבו את הבית, וגו' צרעת ממארת
היא בבית טמא הוא. ממארת מלשון
חסרון כהתרגום. שאין חסרון כחסרון
הבית.

הַבֵּית. וְרָאָה אֶת-הִגָּע וְהִגָּה הִגָּע
בְּקִירֵת הַבֵּית שְׁקִירוֹת הֵן הַתְּפִילוֹת
שנאמר (ירמיה פרק ד-יט) קִירוֹת
לְבַי הַמָּה לִי לְבַי, והבית שמם זה
כמה שנים מעבודתו ומתפילות בני
ישראל.

וְיִצְא הַפֶּהֶן מִן-הַבֵּית אֶל-פֶּתַח הַבֵּית
להחזיר התפילות אל הבית בקראו מי
לה' אלי.

או ירמוז למה שאמרו חז"ל
שנסתלקה השכינה מן הבית אֶל-פֶּתַח
הַבֵּית כפי שאמרו חז"ל גלתה שכינה
ממקום למקום. וכן מובא במסכת ראש
השנה (לא עמ'א) א"ר יוחנן עֲשֵׂר
מִסַּעוֹת נִסְעָה שְׁכִינָה וְכוּ' מִפְּרֶת
לכרוב ומכרוב לכרוב ומכרוב למפתן
וכו'.

וְהִסְגִּיר אֶת-הַבֵּית שְׁבַעַת יָמִים הוּא
רמז לשבעים שנה שהוסגר הבית בידי
אויב בין בית ראשון לשני.

וְשָׁב הַפֶּהֶן הוּא עֲזֵרָא הַכֹּהֵן בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי, לאחר שבעים שנה לבנות
את הבית וְרָאָה וְהִגָּה עֲדִיין פְּעֻשָׁה
הִגָּע בְּקִירֵת הַבֵּית שהיו להם נשים
נכריות. כדאמרו אשתו היא ביתו.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

חזרו בתשובה והם ללא נגע, וְטָהַר
הַפֶּהֱלֹךְ אֶת-הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע. כֵּן
נוכח בב'א.

וְנִתְחַלְּלֵי נֶגַע צִרְעַת בְּבֵית אֲרִיץ
אֲחֻזְתְּכֶם (יד, לד')
א"ר לוי אין בעל הרחמים נוגע
בנפשות תחילה וכו'. אלא תְּחַלְּלֵה הֵן
בָּאִים בְּבֵיתוֹ, חֲזֹר בּוֹ טְעוֹן חֲלִיצָה, וְאִם
לֹא, טְעוֹן נְתִיצָה, הֲרִי הֵן בָּאִים עַל
בְּגָדָיו, חֲזֹר בּוֹ טְעוֹן כְּבִיסָה, וְאִם לֹא,
טְעוֹן שְׂרָפָה, הֲרִי הֵם בָּאִים עַל גּוֹפוֹ,
חֲזֹר בּוֹ יִטָּהַר, וְאִם לֹא (ויקרא יג, מו):
בְּדָד יֵשֵׁב.

ולכאורה קשה מדוע התורה לא נקטה
בסדר הזה של המדרש, אלא בסדר
הפוך, נגעי אדם בגדים ובתים.

ולעומקו של מקרא, נראה לתרץ,
שכדרך הקלקול כן דרך התיקון, רק
בדרך הפוך, כדי למתק לו חזרתו
בתשובה.

וכפי שנאמר בישעיהו פרק-ו פס' י':
הִשְׁמֵן לִבְּהֵעָם הַזֶּה וְאֲזַנְיוֹ הַכֶּבֶד
וְעֵינָיו הִשְׁעֵ פֶן-יִרְאֶה בְּעֵינָיו וּבְאָזְנָיו
יִשְׁמַע וּלְקַבּוֹ יִבִּין וְשָׁב וּרְפָא לוֹ.

וְנִתְחַלְּלֵי אֶת-הַבַּיִת אֶת-אֲבָנָיו וְאֶת-עֲצָיו
וְאֶת כָּל-עֵצֵי הַבַּיִת כַּאֲן רִמּוֹז לְמָה
שֶׁאִמְרוּ שֶׁפֶךְ חֲמַתּוֹ עַל עֲצִים וְעַל
אֲבָנִים. כִּנְא' צִיּוֹן שְׂדֵה תַחֲרֹשׁ.

והבא אל-הבית כל-ימי הסגיר אתו
יטמא כאן ירמוז לקדושה של לעתיד
לבא שאין לטמא את הבית גם
בחורבנו. עד-העֵרָב, עד הערב שמש
של הגלות, ואז יאכל מן הקדשים.

וְאִם בָּא יָבֵא הַפֶּהֱלֹךְ. כִּאֲשֶׁר יבוא
אליהו הנביא ומלך המשיח עם משה
רבנו הוא גואל ראשון, הוא גואל
אחרון, ואהרון הכהן ודוד המלך,
ונרמזו כולם בפפילות בָּא יָבֵא שֶׁהוּא
לשון תקוה ואמונה, בָּא יָבֵא.

ועל דרך הצח, טעמיו יוכיחו עליו.
בָּא יָבֵא מוֹטַעֲמִים בַּקְדָּמָא וְאֲזַלָּא.
וירמוז הכתוב בזה, מתקדם והולך.
מתקדם ובא הגואל. בָּא יָבֵא הַפֶּהֱלֹךְ
ברביע. כביכול מבקשים אנו מהכהן
אשר לְקַח לְעִילוֹם, להיות כרביע,
מלשון רובץ על מקומו, לבשרנו על
חיים הברכה והשלום, ולא להיעלם
עוד.

וְרָאֵה וְהִנֵּה לֹא-פְשָׁה הַנֶּגַע בְּבֵית,
הוא הבית השלישי, שכל בית ישראל

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

נא-ו] כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה.

אמר: חמה ולבנה בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר {ישעיה כד- כג } וחפרה הלבנה ובושה החמה אמר כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר [ישעיה לד- ד] ונמקו כל צבא השמים.

אמר: אין הדבר תלוי אלא בי. הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו יצתה בת קול ואמרה ר"א בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא.

ויש לשאול על מאמר זה, מאחר ומצא את דרך התיקון שאין הדבר תלוי אלא בי, היה צריך לשמוח ומדוע געה בבכיה.

אלא מדברי ההרים והגבעות, השמים והארץ, החמה והלבנה, הבין כי כל מה שהם צריכים לבקש רחמים על עצמם משום שכל הבריאה נפגמה על ידי מעשיו. ואיך יבקשו רחמים על מי שפגם בהם והוא לא תיקן עצמו. מיד

התבאר כאן כי דרך הקלקול הוא לב-אזנים-עינים, ודרך התיקון בכיוון הפוך עינים-אזנים-לב.

כן במצורע, דרך קלקולו שיצא רע מגופו דרך בגדיו ודרך ביתו אל כל סביבותיו, ולכן דרך התיקון הוא מן הבית אל הבגד ומן הבגד אל גופו, ולהזהירו לשוב בתשובה שלימה.

והתורה נקטה דרך הקלקול, כמשמעו מצורע – מוציא רע, שהקלקול יוצא ממנו והלאה גופו, בגדיו, ביתו. והמדרש נקט דרך התיקון. בית, בגד, גופו.

וכן מצינו (ע:) "באלעזר בן דורדיא שיצתה בת קול ואמרה אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה. הלך וישב בין שני הרים וגבעות.

אמר: הרים וגבעות בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר {ישעיה נד-י} כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה. **אמר: שמים וארץ** בקשו עלי רחמים אמרו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר [ישעיה

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

וְלִקַּח היא התורה הקדושה שנאמר בה כי לִקַּח טוב נתתי לכם, שְׁתֵּי צַפְרִים כנגד תורה שבכתב ותורה שבע"פ, וְעֵץ כנגד עץ חיים היא למחזיקים בה, אֲרָז כנגד ארזי הלבנון ואדירי התורה, וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְאֶזָּב כנגד מידת הענוה המעמידה עולה של תורה, ומלאה הארץ דעה את השם כמים לים מכסים, ועל ידי כך וְכִפַּר עַל-הַבֵּית וְטָהַר בית המקדש השלישי מהרה יבנה בב"א.

כְּגִמַע נִרְאָה לִי בְּבֵית
(יד, לה)

על כך אמרו חז"ל (סנהדרין צב א) **בית** אפל אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו. שנאמר **נִרְאָה לִי** ואין צורך לפתוח בו חלונות כדי שהנגע יִרְאָה.

ויש להבין מאמר זה, שח"ו מלומר שכוונת חז"ל לא להשגיח בנגעים, ולכן לא יפתח בו חלונות. אלא אדרבה, ללא חלונות אין הוא מושגח מן השמים, כדאיתא בזה"ק [שמות פקודי ר" ע"א]: תְּרִיסָר גִּלְגָּלִין, אֵינּוֹן דְּסַחְרָאן גֹּו הִיכְלָא דָא, וְאֵינּוֹן אַקְרוּן

געה בבכיה על כל מה שקלקל בעולמו של הקב"ה, וקבל על עצמו לתקן עצמו, ועל ידי כך יתקן כל אשר פגם בבריאה כולה.

זה שאמר אין הדבר תלוי אלא בי. עיקר התקון שפגמתי בבריאה אין תלוי אלא בתיקוני. יצתה בת קול ואמרה **רבי** אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא. **רבי** הוא אלעזר שלימדני דבר גדול זה שאין הדבר תלוי אלא בי.

כן בעניינינו, המצורע אשר פגם ממנו ולחוז, בכל הבריאה כולה, דרך התיקון שלו יהיה מן הבית דרך הבגד אל עצמו וזה אומרו **אלא בי**.

וְלִקַּח לַחֲטָא אֶת הַבֵּית שְׁתֵּי צַפְרִים
וְעֵץ אֲרָז וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְאֶזָּב. (יד, מט)

על דרך הרמז, ירמוז פסוק זה על כוחה של תורה לחטא ולטהר את בית המקדש ולשמחנו בבנינו ולגאלנו במהרה.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

אפל בעל הכנעה וענוה. וכמפורט בפר' תזריע לעיל.

ויהיה במידות טובות ענו ושפל רוח, ויעשה עצמו כבית אפל. וכאמרם שם, לעולם הוי קבל וקיים ופירש"י הוי קבל. הוי עניו ותחיה. קבל לשון אפל עשה עצמך אפל ושפל. ואז ממילא יהיה ביתך כבית אפל שאין בו חלונות ואין רואים נגעו, כי אין נגעים בבית כזה של מידות טובות.

ואדרבה בבית עצמו י"ל שלכתחילה יהיו בו חלונות כדי שיתמלא ביראת שמים, כמו ששנינו (ראש השנה פרק ג, משנה ח) כל זמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים. ולכן מתפללין בבית כנסת שיש בו חלונות. שיהא משעבד לבו וכנ"ל. אם כי לא בעת התפילה עצמה, שאז יהיו עיניו למטה ולבו למעלה.

וכאן יש להאיר מדוע נקראת היראה על שם השמים. יראת שמים. שבתחילה היו השמים רופפים, ונמתחו מגערת הקב"ה באמרו יהי רקיע (רש"י בראשית, יהי רקיע). וכאשר האדם מסתכל השמימה רואה

שָׁרְפִים, דְּתָרִין גְּוֹנִין, חֲנוּר וְסוּמָק, רַחֲמֵי וְדִינָא, אֵלִין אֵינּוֹן קְיָיְמִי לְאַשְׁמָחָא תְּדִיר, עַל כֹּל אֵינּוֹן מְאָרִי דְצַעֲרָא, דְצַעֲרִין לֹוֹן שְׂאֵר עֲמִין, וְנִתְקִין לֹוֹן, וְאַקְרוּן חֲלוֹנוֹת. וְהִינְי דְקָתִיב, (שיר השירים ב) מְשַׁגֵּיחַ מִן חֲסֵלוֹנוֹת.

ובזוהר המתורגם: שָׁנִים עָשָׂר גְּלָגְלִים הֵם שְׁסוּבְבִים לְתוֹךְ הַהִיכָל הַזֶּה, [השלישי מהיכלות התשובה], וְהֵם נִקְרָאִים שְׁרָפִים בְּשָׁנֵי גְּוִנִים - לְכֹן וְאָדָם, רַחֲמִים וְדִין. אֵלֶּה הֵם עוֹמְדִים לְהַשְׁגִּיחַ תָּמִיד עַל כֹּל אוֹתָם בְּעֵלֵי הַצַּעַר שֶׁמְצַעְרִים אוֹתָם שְׂאֵר הַעֲמִים וְדוֹחְקִים אוֹתָם, וְנִקְרָאִים חֲלוֹנוֹת. וְהִנְי מֵהַ שְׁכָתוֹב (שיר ב) מְשַׁגֵּיחַ מִן חֲסֵלוֹנוֹת.

ואמנם אין מטמא בנגעים כי החלונות הם דין, ואם אין חלונות אין דין, אך מאידך החלונות הם גם רחמים. ואם אין חלונות אין גם רחמים לטהר. ועוד שהחלונות הן השגחה תמידית אֵלִין אֵינּוֹן קְיָיְמִי לְאַשְׁמָחָא תְּדִיר, ולהצילנו מצער הגויים.

ולכן יש לומר על דרך הצח, שכוונתם בסנהדרין לומר אין פותחין בו, במצורע, חלונות לראות נגעו. אלא אדרבה, יהיה קבל וקיים. יהיה

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

את המועד ופרט לתשובתו צריך גם לנתון.

או כלך לדרך זו , שכאן יודע הוא כי אם לא יתון את הבית ולא יעשה את סדר התשובה האמורה בבית, **תתפשט הצרעת גם לבגדיו**, ולבסוף **תפגע בו עצמו**.

או כלך לדרך זו, שצריך האדם לידע להודיע ולהודע. **דכל דעביד רחמנא לטב עביד**. ומטמוניות האמוריים יוכיחו. ואין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה', שאף כי יכה הדין באדם, הרי יש כאן גם מהלך לטובתו והוא נסתר ממנו. **ואם יזכה יגלה סודו**.

וְשָׁחַט אֶת-הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל-כְּלִי-חָרָשׁ עַל מַיִם חַיִּים: (יד, נ)

בשימת לב, שונה טהרת הבית מטהרתו של המצורע. שבטהרת המצורע נותן **שמן על הדם**. ודם על המים. ובבית נותן רק **דם על המים**. **וההסבר** בזה הוא, שבטהרת המצורע צריך הוא להאיר את מחשכי נפשו באור התורה של השמן הזך.

מתיחת השמים ומתעוררת בו **גערת הקב"ה** ומתמלא ביראה, כפי שִׁיָּרְאוּ השמים במעשה הבריאה. לכן נקראת **יראת שמים**.

וְנָתַן אֶת-הַיָּבִיט (יד, מה)
ויש לשאול מדוע לא אמרו כאן תקנת השבין. דתנו רבנן גְּזַל מְרִישׁ (קורה) ובנאו בבירה ב"ש אומרים: מקעקע כל הבירה כולה ומחזיר מריש לבעליו **וב"ה אומרים: אין לו אלא דמי מריש בלבד משום תקנת השבין**. (גיטין נה).

ופירש"י שם שאם אתה מצריכו לקעקע בירתו ולהחזיר מריש עצמו ימנע מלעשות תשובה. **הכי נמי יש** לשאול אם יצטרך לנתון את הבית שמא לא ירָאָה לכהן.

ויש לחלק ולומר שבתקנת השבין הדין הוא **באדם**. ואם לא תתקן לו את תקנת השבין לא ישוב. אך כאן הדין הוא **בבית**. שהצרעת כבר פרוחה בבית ועתה כבר לא תעזור תשובתו. אלא אם היה שב לפני כן היה מונע מביתו את הצרעת. ועתה כביכול אחר

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

לְאמֹר דְּבָרוּ .

יש לשאול מה ת"ל דְּבָרוּ אל בני ישראל וגו'. הרי כבר אמר לפני כן בפסוק א' וידבר יהוה אל משה ואל אהרן **לאמר**. וכל **לאמר** הוא ציווי **לומר לאחרים**. ולכן לכאורה היה צריך לומר מיד איש איש וגו'. ומה ת"ל דברו וכו'.

אלא יש לומר שרצה הכתוב לומר לשון קשה **דברו**, שבא להזהיר בלשון קשה את בני ישראל כי נגעי זוב גם הם באים על עבירות שבידו כמו נגעי הצרעת.

ונרמזה אזהרה זו בכתוב **והזַרְתֶּם** את בני ישראל. שכפשוטו ברש"י הוא לשון **נזירה ופרישה**.

אך לעומקו של מקרא י"ל שהוא לשון **אזהרה**. להזהירם על הדבר **בדבור קשה**. ולכן נאמר **דברו**. ורק אחרי כן **ואמרתם**. למתק את הקושי של דְּבָרוּ באמירה רכה של **נְאֻמְרְתֶם**. למתקו בתשובה ובקרבו.

או כלך לדרך זו, דברו יאמר לבני ישראל כנ"ל, **ואמרתם** יאמר לבית יעקב אמירה רכה לנשים. שזבה אינה משום חטאה אלא משום החטא

ודי לו בכמות מועטת, שקצת מן האור דוחה הרבה מן החשך. ונתינת הדם על המים תוכיח שלא די להאיר בתורה אלא גם צריך להיות כמעין המתגבר.

ולעומת זאת בטהרת הבית צריכים קירות ביתו להעיד עליו שאכן נתן חלבו ודמיו על מי התורה. ולכן יתן רק דם על המים.

אֶל-כְּלֵי-חָרָשׁ, בש שמאלית שיעשה עצמו כחרס הנשבר. ואז יתרפא מנגעו שחטא על גבהות לבו.

ועוד יש לומר בדרך של אל תקרי. אל תקרי אל כלי חרש בש שמאלית אלא אל כלי חָרָשׁ. **בש ימנית**. שתחת היותו כלי המרעיש את העולם בלשון הרע, יהיה כלי חָרָשׁ, והיא תשובת המשקל על פטפוטיו וצפצופיו.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לְאמֹר:

דְּבָרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זָבֹוּ טָמֵא הוּא (טו, ב)

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

**והזרתם את-בני-ישראל מטמאתם
ולא ימתו בטמאתם בטמאם את-
משפני אשר בתוכם: (טו, לא)**

על דרך הצח יאמר הכתוב **והזרתם**, מלשון הרחקה וזרות. שאף על פי שאין עבירה להיות בטומאה אם אינו עולה למקדש או אוכל מן הקדשים, מכל מקום אל יתודע לטומאה, כי האדם כמשכן קטן, הנושא עמו טהרת השכינה. ואשר על כן **תהיה בזרות כלפי הטומאה, תהיה פנר אליה, והיא תהיה לך לנרא, לקיים והתקדשתם והייתם קדושים וטהורים.** **וכן על דרך הדרש**, כמובא במדרש רבה (ויקרא, פרשה יח, ד):

תני רבי שמעון בן יוחאי בשעה שְׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי וְאָמְרוּ (שמות כד, ז): כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לֹא הָיָה בָּהֶן זָב וּמִצְרַע וּגו' וְעַל אוֹתָהּ שָׁעָה הוּא אוֹמֵר (שיר השירים ד, ז): כָּלֹךְ יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּהּ.

וכינן שְׁחֵטְאוֹ לא עָבְרוּ יָמִים קָלִים עַד שְׁנַמְצָאוּ בָּהֶן זָבִין וּמִצְרָעִים, עַל אוֹתָהּ שָׁעָה הוּא אוֹמֵר (במדבר ה, ב): וַיִּשְׁלַחוּ מִן הַמִּטְהַר כָּל צָרוּעַ וְכָל זָב וּגו',

הראשון, שנאמר בחוה בעצב תלדי בנים וגו' ולא בא הכתוב אלא למתק גזירתה באמירה רכה.

וכי-יטהר הנזב מזובו וגו' וביום השמיני יקח-לו שתי תרים או שני בני יונה וגו' (טו, יג')

ויש לשאול מדוע לא הצריכו הכתוב ביותר מכך, ויחייבו בקרבן עולה ויורד להביא בעשירות כבש על חטאו, אלא מיד אמר הכתוב שתי תורים. וי"ל **משום זבה נקט לה בזב**. וזבה אורחה הוא כנ"ל ואי אתה שביק חיי לכל בריה להצריכה להביא כבש וכו'.

והנה גם זה מחסדי ה' ית' לתקן שרש החטא הראשון. שבעטיו של נחש לקתה חוה, ובעטיה של חוה לקה אדם, עתה **בדרך התיקון** יזכה האדם בעטיה של חוה. ולא יביא אלא שתי תורים או שני בני יונה.

לעומקו של מקרא תזריע - מצורע

בְּתוֹכְכֶם, מובטח לו שלא ימות בטומאתו, שנאמר וְלֹא יָמָתוּ בְּטִמְאַתְתֶּם אלא אדרבה, יחיה בטהרתו ויתקיים בו [תהלים קיח ז'] לֹא אָמוֹת פִּי-אֶחָדָה וְאֶסְפֹּר מַעֲשֵׂי יְהוָה. ועל דרך הצח יבואר: כאשר אספר מעשי י'ה, אזי תשרה עלי השכינה, ולא אמות בטומאה ואחיה בטהרה.

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל:

leshem895@gmail.com

מִהֵיכָן נִתְחַיְבוּ יִשְׂרָאֵל בְּזִיבוֹת וְצָרַעַת, רב הונא בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשְׁעִיא אָמַר עַל יְדֵי שְׁהִיּוּ מְלִיזִין וְגו' לְלַמְדָּה שְׂאִין הַנֶּגְעִים בָּאִים אֲלָא עַל לְשׁוֹן הָרֶעַ. וְגו' לְכַד נִתְחַיְבוּ יִשְׂרָאֵל בְּזִיבוֹת וְצָרַעַת.

וְרַבְנָן אָמְרִי מִן הַעֲגָל, דְּכַתִּיב (שמות לב, כה): וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת הָעַם כִּי פָרַע הוּא, שְׁפָרְחָה בָהֶן צָרַעַת, כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (ויקרא יג, מה): וְרָאשׁוּ יִהְיֶה פְרוּעַ.

רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַבִּי סִימּוֹן אָמַר מִמֵּתְאוּנְנִים, שְׁנֹאָמַר (במדבר יא, כ): עַד אֲשֶׁר יֵצֵא מֵאִפְכֶם וְהָיָה לְכֶם לְזָרָא.

מִהוּ לְזָרָא וְגו' רַבִּי אֲבָא אָמַר לְאַזְהָרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי אָמַר וּבִלְבָד שְׁתַּהֲיִי מְרַחֲקִין בְּיוֹתֵר מִמָּה שְׂאֵתָם מְקַרְבִּין בּוֹ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן רַבִּי סִימּוֹן מִכָּאן נַעֲשׂוּ זָרִים לְאַהֲלֵי מוֹעֵד.

והיינו וְהִזְרַתָּם לשון הרחקה וזרות.

ולעומקו של מקרא יש לומר על דרך הרמז, כאן מבִּשְׁרָף הכתוב, כי כל עוד האדם משכין בתוכו את השכינה הק', שנאמר מִשְׁכְּנֵי אֲשֶׁר